

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 5

ASIA: _____

Berlinissä olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Kivimäki

21/1 1941

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o

244/62/41.

Berliini SSA 21 P:nÄ tammi KUUTA 19 41

VIITTAUS:

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASAINMINISTERIÖ

9/105 Sal 41

28/1-41

KYLLÄ	OSASTO	SI
5	C5	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti

Lähetystö kunnioittaen oheistaa raportin No.1

" Suomen ja Saksan suhteet vuoden vaihteessa " .

Ministeri: S.M. Niinmäki

B E R L I I N I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 1

Berliinissä 21 p:nä tammi kuuta 1941

Asia: Suomen ja Saksan suhteet vuoden vaihteessa.

Ulkomaainmi Salainen	
9/105 Pal. S 41	
28/1-41	
KÄSITÄ	OSASTO
5	C5

Se muutos parempaan päin Suomen ja Saksan välisissä poliittisissa suhteissa, joka ilmeni elo-syyskuussa alkaneissa asehankinnoissa ja joukkojen läpikulkumarssissa Kirkkoniemeen, on syksyn loppukuukausina edellensä vahvistunut. Keskustelut Neuvostoliiton ulkoasiainkommissaarin Molotovin kanssa, joista lyhyesti kerroin edellisessä raportissani, ovat jälkeensä eri tahoilta saatujen tietojen mukaan olleet Suomelle hyvin suotuisat. Ennen Molotovin saapumista Berliiniin jätin Auswärtiges Amtiin promemorian, jossa lausuin Suomen taholta olevan toivottavaa, että jos Suomen asemaa tultaisiin keskusteluissa koskettelemaan, se näissä keskusteluissa vahvistuisi. Vastaukseksi promemoriaan ilmoitettiin Auswärtiges Amtistä, että Venäjän on annettu ymmärtää, ettei Saksa toivo uutta konfliktia pohjoisessa ja että on syytä olettaa, että Venäjä noudattaa tätä toivomusta. Saksan ulkoasiainministeriön aina varovaiset sanonnat huomioonottaen, on vastausta pidettävä paljon ilmaisevana. Se, mitä muualta olen kuullut, osoittaa, että näin todella on laita ja että Suomen asema nyttemmin on tullut Saksassa siksi suuren mielenkiinnon kohteeksi, että Suomi ainakin

JAKELUOHJE:

.....
.....
.....
.....

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tällä hetkellä voi ottaa sen ulkopoliitikassansa tekijänä lukuun. Arvovaltaiselta taholta selitetään, että jos Suomi olisi politiikassansa aikaisemmin tarttunut Saksan ojentamaan käteen - tällä tarkoitetaan ennen kaikkea keväällä 1939 tehtyä ehdotusta hyökkäämättömyyssopimuksesta - Saksa ei milloinkaan olisi jättänyt Suomea Venäjän armoille. Kun ei niin tapahtunut, eikä syksyllä (?) samana vuonna esitettyjä neuvojakaan otettu vastaan, kävi, niin kuin kävi. Nyt olisivat asiat toisin; Suomi kuuluisi jälleen Saksan intressipiiriin ja voisi odottaa Saksalta tukea, jos uusi konflikti Venäjän kanssa syntyisi. Tietona, joka Auswärtiges Amtissa yksityisesti on vahvistettu, kerrotaan, että Venäjä kauppasopimusneuvotteluissa olisi vaatinut nikkelikysymyksen kytkemistä neuvotteluihin, mutta että Saksa olisi sen torjunut; huhu, johon en kuitenkaan yhtään usko, kulkee myöskin siitä, että Venäjä olisi vaatinut hyvityksenä sen muka hyväksymästä Bulgarian kauttakulkuoikeudesta vapaita käsiä Etelä-Suomeen nähden, mutta olisi siinäkin kohdannut jyrkän vastustuksen ja saanut tyytyä korvaukseksi Suvalkiin. Että myöskin venäläisellä taholla on tuntu siitä, että Saksan politiikka Suomeen nähden on muuttunut, käy ilmi monista seikoista, joista mainitsen ainoastaan, että Venäjän sotilasasiamiehet tiedustelevat muiden maiden, etupäässä Ruotsin sotilasasiamieheltä Saksan aikeista Venäjän suhteen ja sitä, miksi Suomi, joka vuonna 1939 jätettiin Venäjän etupiiriin, nyttemmin on otettu Saksan etupiiriin, ja että Tassin kirjeenvaihtajat samoin utelevat ruotsalaisilta ja meikäläisiltä kirjeenvaihtajilta, miksi Ruotsi niin kuumeisesti varustautuu, minkälaiset ovat Suomen ja Ruotsin välit, liittyykö Suomi kolmenvallanpaktiin j.n.e.

Olen aikaisemmin maininnut, että Saksan intressi Suomea kohtaan riippuu, paitsi myötätunnosta ihailua herättäneestä viimevuotisesta taistelustamme, Saksan sotilaspoliittisista tavoitteista. Saksa ottaa lukuun joko offensiivisen tai defensiivisen Englannin provosoiman tai muutoin syntyvän sodan Venäjän kanssa ja on noteerannut, että Suomi sodassansa kykeni sitomaan 45 divisioonaa vihollisjoukkoja. Sodan mahdollisuuden lukuunottaminen Venäjän kanssa lienee kuitenkin toistaiseksi vain ajatusoperaatio, joka kylläkin varsinkin vuoden vaihteessa, lähettiläs Schnurren kauppaneuvottelujen viikko viikolta pitkistyessä, lienee askarruttanut myös virallisia piirejä. Yhä edellisessä Saksa toivoo voivansa säilyttää paktin Venäjän kanssa täydessä voimassansa ja sen avulla saavansa täytetyksi omassa raaka-aine- ja elintarvetuotannossansa olevan aukon. Senvuoksi se tahtoo välttää kaikkea, mikä voi häiritä maiden suhteita. Kauppasopimuksen viipyessä ja senjälkeenkin on esim. voinut huomata eräänlaista pidättyväisyyttä Suomen ja Saksan välisten suhteiden ulkonaisten ilmenemismuotojen suhteen; m.m. puuhassa olleen suomalaisen tiedotuslehden ilmestymistä ei tällä hetkellä pidetä suotavana ja t.k. 13 päiväksi ilmoitettu Furtwänglerin johtama Sibelius-konsertti lykättiin maaliskuuhun. Presidentinvaalin aikoihin annettiin samoin ymmärtää, että Venäjän toivomusten huomiottaottamista olisi syytä harkita, ja sitä ennen, ettei Suomen liittyminen kolmenvallansopimukseen, mikäli sellaista Suomessa ajateltiin, Saksan kannalta ollut ajankohtainen. Puheenaolevassa katsannossa Saksan viranomaiset nyt ovat varovampia kuin esim. Molotovin matkan jälkeen. Kuitenkin vakuutetaan samalla, että itse suhteisiin ei mainittu kan-

nanotto vaikuta mitään ("Saksan ja Suomen välit ovat tätä nykyä niin läheiset, ettei niitä enää mikään voi järkyttää", lausui minulle muuan korkea ulkoministeriön virkamies presidentinvaalin aikoihin), mutta minä Saksan kuin Suomen on yhteisten ja kummankin maan erikoisten etujen vuoksi toimittava niin, ettei Venäjää ärsytetä eikä herätetä epäluuloja. Nikkeli-asiassa esim. neuvotaan tästä syystä olemaan esiintymättä provosoivasti, joskin tunnustetaan, ettei Venäjälle ole myönnettävä sellaista, jonka johdosta Venäjä voisi saada välittömästi tai välillisesti (kommunistisen työväestön johdosta kaivostyömaalla) uuden tukikohdan Suomessa. Kaikissa Suomen ja Venäjän välisissä kiistakysymyksissä on koetettava voittaa aikaa.

Se mielenkiinto, jota Saksa nyt osoittaa Suomea kohtaan, voitaneen katsoa pysyväksi siinä tapauksessa, että Saksa selviää sodasta voittajana tai että sota päättyy kompromissirauhaan. Miten silloin käy, jos Saksa sodan pitkästyessä joutuu suuriin vaikeuksiin, joita se ei tahdo ratkaista sodalla Venäjää vastaan, on tietenkin mahdotonta sanoa. Tällä hetkellä näyttää kuitenkin siltä, ettei Saksa hevillä käytä Suomea poliittisena vaihtovälineenä. Siltäkin varalta, että Saksa joutuisi mainittuihin vaikeuksiin, on poliittista yhteistoimintaa niissä muodoissa, joissa se on mahdollista, mielestäni Ruotsin kanssa edellensä jatkettava.

J. M. Niinmäki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ:

OSASTO:

ASIA:

Berlinin lähetystön raportti n:o 2, v. 1941.

Berlinin ilmoituksen mukaan ei

ole lähetetty.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 5

ASIA:

Berlinissä olevan lähetetyön raportti n:o 3.

v. a. Asiantuntija Lundström

21/3 1941

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

31/108 Sal. S - 41

KIRJELMÄ nro 965-326/41

273-41

Berliini SSA 21 P:NÄ maaliskuu KUUTA 19 41

OSASTO

VIITTAUS: N

5 C5

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY nro

VIITTAUS: D.U.M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti

Lähetystö kunnioittaen oheistaa raportin No.3 " Keskustelu nikkeli-asiasta ja Saksan garantiasta."

V.a. asiantuntija *E. Lindström*

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3

ULKOASIANMI

Berliini ssa 21 p:nä maalisk. kuuta 1941 31/108 Sal. S-41

Asia: Keskustelu nikkeli asiasta
ja Saksan garantiasta

27/3-41

OPASTO

5 C5

Muutammat hyvin huomattavat poliittiset henkilöthän samaten kuin erinäiset korkeat kenraalitkin Saksassa ovat sanoneet, että Suomen ei tarvitse olla huolissaan, sillä Saksa tulee varmasti tarpeen tullen Suomea auttamaan. Mikä merkitys tällaisilla lausunnoilla ja lupauksille on annettava ja kuinka paljon voisimme niiden nojalla esim. juuri nikkeli asiassa suhtautumistamme Venäjään järjestää?

Käydessäni tänään Auswärtiges Amtissa tiedustelemassa vastausta kuluvan kuun 17 p:nä jätettyyn Aufzeichnungiin nikkeli asiassa esitin samalla myöskin tämän kysymyksen. Puhuttelemani virkamies vastasi odotusteni mukaisesti, että tällaiset lausunnot ja lupaukset on käsitettävä asianomaisten henkilöiden yksityismielipiteeksi. Huomautettuani tähän, että sen vuoksi me paljoka mieluummin ottaisimme tämän suuntaisen vakuutuksen Auswärtiges Amtista, vastasi tuo virkamies hiukan ajateltuaan: "Mutta olemmehan sanoneet, ettei teidän tarvitse olla huolissanne (Sie brauchen keine Sorge haben), onhan sekin jotakin."

Palasin myöhemmin vielä asiaan ja huomautin, että meillä juuri vuoden sodan päättymisen jälkeen oli vaikeata

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

saksalaisten kannattaman jyrkän asenteen mukaisesti Venäjää vastaan yksin ottaa koko vastuu kannettavaksemme, johon puhuttelemani virkamies vastasi (korostaa, yksityisenä mieltä piteenänsään), että Saksa näkee koko asian aivan selvästi, joten, jos Suomelle annetaan nikkeli-asiassa neuvo pysyä jyrkkänä, niin ymmärtää Saksa vastauksen merkityksen, lisäten vielä englanniksi: "We are not going to let you down".

Koko keskustelu on ymmärrettävä yksityisluontoiseksi. Virallista siinä oli vain juuri sähköttämäni ilmoitus, että vastaus t.k. 17 p:n Aufzeichnungiin voidaan saada vasta ensi viikon alkupäivinä. Syynä on se, että ministeri Ribbentropilla ei voida asiaa esittää aikaisemmin ratkaistavaksi.

Eduard Lindholm
V.a. asiainhoitaja

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: CS

ASIA: _____

Berlinissä olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Kivimäki

2/4 1941

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1137/371/41

34/108 Gal. S - 41

Berliini SSA 2 P:Ä huhti KUUTA 19 41

4/4-41

VIITTAUS: N

P:Ä KUUTA 19 P:TTY n:o

5 C5

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti

Lähetystö oheistaa kunnioittaen raportin
No.4 " Slovakia nykyhetkellä ".

Ministeri: *V. M. Vinnitski*

B E R L I I N I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 4

34/108 Val. S - 41

Berliinissä 2 p:nä huhti kuuta 1941 4/4-41

Asia: Slovakia nykyhetkellä

5 CS

T.k. 18-26 päivien välisenä aikana olin Pressburgissa jättämässä valtakirjani presidentti Tisolle ja perehtymässä Slovakian oloihin. Valitettavasti täytyi oleskelu supistua lyhyeksi, ja siitä syystä vaikutelmanikin maasta ovat pintapuolisia. Kun Suomessa kuitenkin hyvin vähän tiedetään Slovakian oloista nykyhetkellä, lienee syytä pintapuolistenkin havaintojen nojalla sanottuja oloja kosketella.

Erottuaan Tšehkoslovakian tasavallasta itsenäiseksi Saksan suojeluksen alaiseksi valtioksi on Slovakia kehittänyt valtiojärjestelmäänsä omia teitään. Korkein valta kuuluu presidentille, jonka eduskunta valitsee 7 vuodeksi kerrallaan. Sama presidentti voidaan valita kaksi kertaa uudelleen. Eduskunnassa on tätä nykyä 36 edustajaa, mutta tulee siihen lopullisesti kuulumaan 80 edustajaa. Edustajista kuuluu unkarilaiseen, tšehkiläiseen ja saksalaiseen puolueeseen ainoastaan yksi kuhunkin, muut ovat slovakialaiseen yhtenäisyyspuolueeseen kuuluvia. Eduskunnan sekä presidentin ja hallituksen välillä j oikeastaan eräissä suhteissa

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

heidän yläpuolellaan on n.s. Staatsrat, jolla on oma presidenttinsä. Sen tehtävänä on toimia valtakunnan oikeutena tuomitsemassa presidenttiä ja hallituksen jäseniä, jos nämä rikkovat valtiosääntöä vastaan, mutta myöskin valvoa, että kansanedustajat oikein täyttävät tehtävänsä, ja on Staatsratilla oikeus peruuttaa edustajan valtuutus, jos edustaja esim. on tehnyt itsensä syyppääksi lahjuksien ottoon tai muuhun sellaiseen. Staatsrat, jonka jäsenet nimittää osittain eduskunta, osittain presidentti, ja jossa presidentti samoinkuin pääministerikin ovat itseoikeutettuja jäseniä, laatii myöskin ehdokaslistat edustajain vaalia varten. Myöskin voi Staatsrat tehdä ehdotuksia lainsäädäntötoimenpiteiksi ja lausua mieltänsä hallituksen samaa laatua olevista ehdotuksista.

Slovakia on etupäässä maatalousmaa; 55% sen väestöstä elää maanviljelyksestä. Väestö on enimmäkseen pienviljelijöitä, mutta suuriakin tiloja vielä on, ja kuuluu niistä suurin osa juutalaisille, tshekeille ja unkarilaisille. Väestö on ahkeraa ja toimeliasta, mutta elintaso on hyvin alhainen. Kansallistulo arvioidaan n. 6 miljardiksi Slovakian kruunuksi (Slovakian kruunu = Smk 1:70). Verot on jätetty yhtä korkeiksi kuin ne olivat Tšhekkoslovakian aikana, ja mainitsi valtiovarainministeri minulle veroihin menevän noin kolmannen osan koko kansallistulosta. Puolustusbudjetti päättyy 700 milj. kruunuun koko talousarvion ollessa n. 2000 milj. kruunua. Valtion velat ovat vähäiset, ilmoituksen mukaan vain n. 3 miljardia kruunua, josta 700 milj. on Slovakian itsensä ottamia valtionperustamislainoja. Loput veloista on se määrä, jolla Slovakian

on pitänyt ottaa osaa Tšehkoslovakian tekemiin velkoihin. Talousarvio on saatu pysymään tasapainossa ilman muita uusia lainoja kuin edellämainittu 700 milj. kruunua.

Juutalaiskysymys on Slovakiassakin vaikea. Juutalaisten lukumäärä ei kylläkään ole suuri, vain n.80.000 2,6 milj. käsittävästä väestön koko lukumäärästä, mutta Saksan lähettiläs mainitsi minulle 57% koko kansallisuusomaisuudesta kuuluvan juutalaisille. Juutalaisia vastaan käydään kovin kourin samoinkuin myöskin tšehkiläisten vaikutusta maan asioihin koetetaan heikentää. Minusta tuntui kuin Slovakian hallitus tässä suhteessa menettelisi liian kovakouraisesti siihen nähden, että Slovakialla itsellään on suuri puute kykenevistä talousmiehistä ja virkamiehistä. Oltuaan aluksi unkarilaisten ja sittemmin tšehkiläisten sortamana ei slovakialaisilla ole ollut tilaisuutta kehittää omaa elinkeinoelämäänsä eikä myöskään valmistaa virkamiehiä, vaan antautuivat slovakit pääasiasa lääkäreiksi ja asianajajiksi. Siitä syystä esim. yliopiston professorien virkoja on ollut pakko pitää tšehkiläisten käsissä. Saksalaisten vaikutus maan oloihin on luonnollisesti hyvin suuri, ja eräältä taholta väitettiin, että maan kohtalot muka päätettäisiinkin saksalaisen komissaarin ja Hlinka-puolueen johtajien toimesta.

Slovakialaiset valtiomiehet tekivät minuun erittäin hyvän vaikutuksen. Jokaista johti työnilo ja luottamus tulevaisuuteen. Paljon on jo saatu aikaan ja kauaskantoisia suunnitelmia maan talouden kohottamiseksi on tekeillä. M.m. kolme suurta voimalaitosta on suunnitteilla ~~Tonavan~~ ^{Waagen} yläjuoksuun. Niitten pitäisi tulla valmiiksi kolmessa vuodessa siitä huolimatta, että niihin investoitu

pääoma on arvioitu jopa n. 700 milj. kruunuksi. Voimalaitoksen yhteydessä säännösteltäisiin Tonava niin, että alituisena rasituksena olleet tulvat saataisiin vähenemään. Maanteitä on parannettu, ja yhä edelleen valtio uhraa suuria summia samaan tarkoitukseen.

Pääministeri Tuka on suuri idealisti - hänet tuomittiin n. 10 vuotta sitten elinkautiseen kuritus-huoneeseen siitä, että hän yritti erottaa Slovakian Tšekkoslovakiasta ja liittää Unkariin, mutta vapautui hän vankilasta Slovakian irtauduttua yhteisestä tasavallasta - ja on hän yhdessä presidentti Tison kanssa johtanut maan sen nykyiseen asemaan ja tilaan. Valtiopankin johtaja, yliopiston johtaja Karvaš sanoo voivansa pitää kruunun vakavana. Sitä varten on talouselämä sangen keskitettyä, ja hintojen samoinkuin työpalkkojen nousu ehkäisty. Slovakia on ollut siinä onnellisessa asemassa, että se on voinut paljon tuotteita viedä muihin maihin ja on sillä paljon jäätyneitä saatavia, ei ainoastaan Saksalta, vaan m.m. Sveitsiltä ja muiltakin mailta.

Maa on sikäli onnellisemmassa asemassa kuin harvat muut maat Euroopassa, että sillä toistaiseksi on kaikkea tavaraa yllin kyllin. Elintarpeita eikä muitakaan tavaroita ole pantu korteille. Ne henkilöt, joiden kanssa jouduin puheisiin, olivat kuitenkin huolissaan siitä, että ^{Slovakiallekin} heillekin (ennen pitkää tulee puute, jos sota kestää kauan.

S. M. Niinmäki

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C5

ASIA:

Berlinissä olevan lähetystön raportti n:o 5

Ministeri Tiivimäki

16/4 1941

Berliini

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o

1299/440/41

Berliini SSA 16 P:Ä huhti KUUTA 19 41

VIITTAUS: _____ N

P:Ä _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti

Lähetystö kunnioittaen cheistaa raportin

No.5 " Saksa ja Venäjä ".

Ministeri: *V. M. Niinmäki*

B e r l i n i SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5

Berliinissä 16 p:nä huhti kuuta 1941.

Asia: Saksa ja Venäjä

ASIAINMINISTERIÖ
42/109 Sal 41
21/4-41
5 CS

Mitä pitemmälle Brittein saarten valtaaminen lyk-
kääntyy, sitä ajankohtaisemmiksi tulevat Saksassa muita so-
tilaallisia suunnitelmia koskevat kysymykset. Kuin määräyk-
sestä onkin puhe mairinnoususta Englannin mantereelle lakan-
nut; eräillä tahoilla sanotaan sitä liian uskalletuksikin ja
joka tapauksessa niin suuria ihmishureja vaativaksi - luku
200.000 mainitaan - ettei Hitler, joka tahtoo voittaa sodan
mahdollisimman vähäisin ihmishenkien menetyksin, sitä enää
ajattelisikaan. Siitä syystä on, kuten sanomalehdistäkin nä-
kyy, enemmän etualalle tullut kysymys Englannin näännyttämi-
sestä alusten upotuksilla, joihin olisi käytettävänä, paitsi
lentokoneita, useita satoja - virallisesti ilmoitetaan 300,
"luottamuksellisesti" jopa 800 à 900 - sukellusvenettä.

Pohjois-Amerikan ja mahdollisesti koko läntisen pallon-
puoliskon yhtyminen sotaan on tullut Saksalle yllätyksenä -
viime syksynä ei sitä täällä juuri uskottu - ja saattanut
sen miettimään muitakin kuin edellämäinittuja sotilaspoliitti-
sia tavoitteita. M.m. suhteiden tarkistaminen Venäjään on
siitä syystä tullut päiväjärjestykseen ja pohdittavaksi kai-
kissa piireissä, jotka ovat jotakin tietävinään Hitlerin ai-

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

- Tavallinen.
- Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
- Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
- Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

komuksista. Hyökkäyksestä Venäjää vastaan on parin kuukauden aikana puhuttu niin yleisesti ja avoimesti, että toisinaan kysyy, onko puhe tarkoituksellisesti pantu liikkeelle. Hyökkäyksen välttämättömyyttä perustellaan seuraavilla syillä.

Anglosaksilaisen maailmanvallan kukistaminen ja siirtomaiden hankkiminen Saksalle Euroopan ulkopuolelta ei näytä olevan aikaansaataavissa. Siksi on palattava Hitlerin vanhaan ajatukseen elintilan laajentamisesta Venäjältä vallattavin aluein.

Maailmanosien välinen taistelu saattaa tulla monivuotiseksi ja Saksan taloudellinen saarto tehokkaaksi. Tämä voi käydä sodan käyntiin tarvittavien raaka-aineiden ja elintarvikkeiden kannalta, joiden puute tulee sitä huutavamaksi, mitä useampi vallattu maa joutuu Saksan huollettavaksi, kohtalokkaaksi. Numeroin osoitetaan, että Eurooppa on, jos Venäjä saadaan liitetyksi yhteiseen taloustilaan, omavarainen ja voi menestyksellisesti käydä kontinenttien välistä nälkän taistelua. Sitä varten on kuitenkin välttämätöntä, että Venäjän talous saatetaan mahdollisimman tuotto-kykyiseksi, mikä ei ole mahdollista muuta kuin ulkoapäin tapahtuvan järjestelmän muutoksen kautta tai siten, että riittävät alueet siltä vallataan.

Venäjän tavaratoimitukset Saksalle riippuvat sen hyvästä tahdosta ja voivat loppua milloin tahansa. Maaliskuun alussa m.m. oli kolmen viikon tauko öljyleveransseissa, tauko, jonka toiset selittivät johtuvaksi liikennehäiriöistä Venäjällä, toiset poliittisista syistä.

Tätä nykyä Venäjä pelkää Saksaa, mutta jos Saksa joutuu pitkäaikaiseen nälkän taisteluun, voi Venäjä, joka saa-

tujen tietojen mukaan kuumeisesti lisää varustelujansa, rohkaistua ja ottaa aloitteen väliin selvittelyssä, jonka se varoo olevan edessä. Englannin ponnistelut Venäjän irrottamiseksi Saksan ystävydestä ovat tiedossa, ja vaikka niillä ei toistaiseksi ole ollut mitään tulosta, voi tilanne muuttua, varsinkin, jos Amerikka kykenee siirtämään voimia Euroopan lähettyville.

Sopimus Venäjän kanssa tehtiin Euroopassa käytävän sodan varalta ja uskottiin, että Saksa taistelujen manteleella päätyttyä voittoon, pääsisi sopimukseen Englannin kanssa. Nämä edellytykset ovat pettäneet, ja pakti on nyttemmin Saksan elintärkeitten suunnitelmien tiellä. Bismarckin suosittama kahden rintaman välttäminen soveltuu vain sotaan mannermaalla. Sodassa Englantia vastaan ei tarvita maajoukkoja, ja lentojoukkojakin riittää Englannin rintamalta itää vastaan tehtävää hyökkäystä varten, jonka arvellaan muutamassa viikossa johtavan tulokseen.

Saksan-Venäjän sota helpottaisi sovintorauhan aikaansaamista Englannin kanssa, joka tuollaisessa hyökkäyksessä näkisi reaalisen merkin Saksan laajentumispyrkimysten rajoittumisessa Eurooppaan.

Sotaan Venäjän kanssa on ryhdyttävä ennenkuin siihen Amerikan sotaan yhtymisen vuoksi on pakko. Tällä tavoin sota saa "ristiretken" luonteen ja tempaa koko kansa^{nl} jolle sota Englantia vastaan ei ole sydämen asia, mukaa-
sa.

Tällaiset kaavailut, joihin eräät Auswärtiges Amtin virkamiehet tuntuvat uskovan, ovat, kuten sanottu, yleisiä, ja ennen Balkanin-selkkauksen syntymistä puhuttiin sodan alkamisen ajankohdastakin (kylvöjen päättyminen Venäjällä).

Mitään reaalisia seikkoja, jotka, yllämainittua öljyn-
toimituksen keskeytystä lukuunottamatta, osoittaisivat Saksan
ja Venäjän välien kiristyneen, ei ole havaittavissa. Venä-
jän mielenkiinnon Balkania kohtaan, josta ovat olleet merk-
keinä deklaratiot Turkalle, Bulgarialle, Jugoslavialle ja
viimeksi Unkarille, ei Berliinissä katsota suuntautuvan
Saksaa vastaan. Diplomaattipiireissä suhtaudutaan hyökkäys-
ajatukseseen skeptillisesti ja oletetaan pikemminkin, että
Balkanin tilanteen selviytyttyä Saksan koko huomio kiintyy
Afrikkaan. Mitään tietoa siitä, ajatteleeko Hitler kuten
yleinen mielipide, ei ole olemassa, ja siitä yksinomaan
riippuu, jättääkö Saksa Venäjän lähiaikoina rauhaan, vai
ryhtyykö se todella toimenpiteeseen, joka myös Suomelle,
kuten täällä yleisesti sanotaankin, merkitsisi kohtalon
käännettä. Selvyyttä ei tätä kirjoitettaessa ole myöskään
siitä, mikä merkitys Neuvostoliiton ja Japanin välillä
vast'ikään solmitulla sopimuksella tulee olemaan mainitun
kysymyksen kehitykseen.

T.M. Kivimäki
(T.M. Kivimäki)

J.M. 12

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C5

ASIA:

Berlinissä olevan lähetysraportti n:o 6.

Ministeri Tiivimäki

23/4 1941

5. m. 12

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C5

ASIA:

Berlinissä olevan lähetystön raportti n:o 6.

Ministeriön kirjelmä

23/4 1941

AINMI

B e r l i i n i S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

44/109 Pal. S - 41

KIRJELMÄ n:o 1390/459/41

26/4 - 41

Berlini S S A 23 P: N Ä h u h t i K U U T A 19 41

06:30

5 C5

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö

LLE

A S I A : R a p o r t t i

Lähetystö kunnioittaaen oheistaa raportin

No.6 " Saksa ja Balkani "

Ministeri: J. M. Sinimäki

B e r l i i n i SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6

Berliini ssa 23 p:nä huhti kuuta 19 41

44/109 Tal. S. 41

26/4-41

Asia: Saksa ja Balkani

034876

5 C5

Saksa ei varmaankaan pyrkinyt sotaan Balkanilla, mutta kylläkin saamaan siellä jalansijan, koska se ei voinut suvaita sitä, että Englannilla oli joku mahdollisuus päästä sen kimppuun mannermaalla. Että Italia aloitti sodan Kreikkaa vastaan vastoin Saksan toivomuksia ja sen tietämättä, on vanhastaan tunnettu asia. Yhtä tunnettua ei ole, että Saksa ennen Jugoslavian selkkausta koetti moneen kertaan saada Kreikkaa tekemään rauhan Italian kanssa ja hyvällä antamaan Saksalle joitakuita tukikohtia Englannin mähinnousun torjumiseksi. Olin joku aika takaperin puheissa erään henkilön kanssa, joka tässä mielessä väitti käyneensä Kreikan kuninkaan ja hallituksen puheilla ja kertoi saaneensa Kreikan hallituksen taipumaankin Saksan ehdotuksiin, kuitenkin sillä edellytyksellä, että Italia ei esiintyisi vaativana puolena, koska, niinkuin kreikkalaiset olisivat sanoneet, heillä oli syytä olettaa, että Saksa poistui heidän maastaan sodan päätyttyä, mutta että Italia ei niin tekisi. Italian vastustuksen johdosta puuha raukesi, ja silloin ei Saksalla ollut muuta jäljellä kuin ryhtyä sotatoimiin.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Sotaa varten oli välttämätöntä saada Jugoslavia pysymään puolueettomana. Siihen tähtäsi sopimus Jugoslavian kanssa, jota Jugoslavian hallitus kuitenkin valmisteli niin taitamattomasti, että sopimus jäi vain paperille. Jugoslavian silloinen lähettiläs Berliinissä on kertonut monta kertaa huomauttaneensa Saksan hallitukselle, että heidän kansansa tarvitsi aikaa tottuakseen sopimussopimukseen ja valistustyötä sopimuksen välttämättömyyden osoittamiseksi. Tällaista aikaa ei myönnetty ja mainittavampaa valistustyötäkään ei tehty. Sopimuksen allekirjoittamista edes ei kansalle etukäteen ilmoitettu. Sanomalehdissä oli allekirjoituspäivänä vain parin rivin uutinen siitä, että Zwetkowitz ja Cincar-Markowitsch olivat matkustaneet Wieniin. Jugoslavian hallituksen kerrotaan myöntyneen sopimukseen vasta sitten, kun englantilaiset olivat vaatineet, että Jugoslavian tuli ryhtyä sotaan Englannin puolella ja siirtää joukkonsa heti Kreikkaan yhteiseen sotatutamaan kreikkalaisten ja englantilaisten kanssa. Sopimuksessa oli taattu, kuten tunnettua, Jugoslavian rajat ja itsenäisyys ja eri deklaraatiolla ilmoitettu, ettei joukkojen läpikuljetusta tultaisi vaatimaan. Sopimuksessa oli kuitenkin salainen pykälä, jonka mukaan sotatarvikkeita ja Punaisen Ristin tarpeita voitaisiin Jugoslavian kautta kuljettaa Kreikkaan.

Jugoslavian silloinen lähettiläs on lausunut käsityksensä, että vallankumous Jugoslaviassa alunperin todella oli syntynyt yksinomaan sisäpoliittisista syistä. Armeija oli viime vuosien kuluessa muka syrjäytetty poliittisesta vaikutusvallasta ja käytti kansalle vastenmielisen sopimuksen solmimista hyväkseen syöstäkseen pois vallasta sanotusta syystä vihatun prinssi Paulin. Englannin vaikutus oli ennestään niin suuri, että kun poliittinen johto muuttui, sillä ei ollut mitään vaikeutta saada uusi hallitus omaksumaan uuden ulkopolitiittisen suunnan.

Balkanin tapaukset ovat saaneet aikaan sen, että sotatoimien jatkuminen Välimeren piirissä käy helpommaksi, niin myös sen, että Turkin sekaantumista sotaan Englannin puolelta ei enää tarvitsisi pelätä. Onko Turkki saatavissa kolmen-vallansopimukseen ja saksalaisten joukkojen läpikulun sallimiseen Vähään-Aasiaan, josta Saksa voisi uhata Moslin öljylähteitä ja Englannin valta-asemaa sanotussa maanosan kolkassa, on kysymys, josta ei Berliinissä ole varmoja tietoja, niin paljon kuin siitä mainittuun suuntaan puhutaankin. Turkin suurlähettiläs Geredy, jonka kanssa keskustelin asiasta, oli hyvin vaitelias ja sanoi mainitun kysymyksen, mikäli se ollenkaan nousi, tulevan päiväjärjestykseen vasta sitten, kuin sota Kreikkaa vastaan on päättynyt.

T. M. Kivimäki
(T.M. Kivimäki)

S.M.J.K

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C5

ASIA: _____

Berlinissä olevan lähetystön raportti n:o 7.

Ministeri Tiivimäki

23/4 1941

AINMI

46-109 Gal. S-41.

30/4-41

OSAISTO

3 C5

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1457/491/41

Berliini SSA 23 P:NÄ huhti KUUTA 19 41

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti

Lähetystö kunnioittaen oheistaa raportin

No.7 " Jaappanin-Venäjäin puolueettomuussopimus ja Saksa "

Ministeri: *V. M. Huuhtanen*

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7

Berliinissä 23 p:nä huhti kuuta 1941

AINMI

76/109 Pal. S - 4/1

30/4-41

Asia: Jaappanin-Venäjän puolueettomuus-
sopimus ja Saksa.

OSASTO

5 C5

Jaappanin ja Neuvostoliiton välinen puolueettomuussopimus, joka maailmalle tuli yllätyksenä, katsottiin täällä viime syyskuun loppupäivinä, jolloin kolmenvallansopimus tehtiin, tämän sopimuksen luonnolliseksi täydennykseksi. Silloin siitä ei Venäjän vastustuksen johdosta kuitenkaan tullut mitään. Venäjän Saksa kohtaan osoittama pelko lienee nyt vaikuttanut sen, että Jaappanin ulkoministeri Matsuoka sai sopimuksen helposti syntymään, Jaappanin takäläinen suurlähettiläs Oshima ei kysymykseeni, kummanko, Jaappanin vai Neuvosto-Venäjän aloitteesta päästiin sopimukseen, vastannut muuta kuin että kysymys siitä oli ollut koko viime vuoden ja kuluvan vuoden ajan keskustelunalaisena ja syntyi näiden keskustelujen pohjalta, mutta saksalaiselta viralliselta taholta on minulle sanottu, että Neuvostoliitto teki asiassa aloitteen. Oshima mainitsi Jaappanin pyrkineen sopimukseen yksinomaan omassa intressissään Amerikan taholta uhkaavaa vaaraa vastaan. Hän samoin kuin valtioministeri Meissner, jonka kanssa asiasta myöskin oli puhetta, ilmoitti sopimuksen solmitun Saksan tietien. Kysymykseeni, mitä Jaappani tulisi tekemään, jos Saksan ja Venäjän välillä syntyisi sota, Oshima vastasi,

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

että Jaappani sopimuksen mukaan - hän korosti näitä sanoja - tulisi pysymään puolueettomana. Oshima oli myöskin kuullut Venäjän ja Saksan välisten suhteiden kiristymisestä viime aikoina samoin kuin Saksan hyökkäysaikeista Venäjää vastaan, vaikka hän ei niihin uskonut, koska Saksalla hänen mielestään ei ollut varaa tällä hetkellä siirtää tarvittavia lentovoimia itärajalle. Muuten hän kertoi siitä, mitä usealta muultakin taholta olen kuullut, että mainitussa suhteessa olisi viime päivinä ja, kuten Oshima antoi ymmärtää, nimenomaan Jaappanin ja Neuvostoliiton neutraliteettipaktin johdosta syntynyt helpotusta. Valtiominiisteri Meissner puolestaan ei sanonut lainkaan uskoneensa huhuihin mainittujen suhteiden kiristymisestä ja Saksan hyökkäysaikeista. On luonnollista, hän sanoi, että Saksa on varustanut itärajansa, koska Hitler ei ole tahtonut jättäytyä sen varaan, että jos jotakin odottamatonta olisi sattunut Balkanin-rintamalla, Venäjä olisi käyttänyt tilaisuutta hyväkseen, jolloin olisi mennyt viikkoja, ennenkuin joukkoja olisi saatu kuljetetuksi rajalle. Venäjä on varmasti pysyvä alallaan, lisäsi hän, ja jättävä myöskin Suomen rauhaan. Hän mainitsi Hitlerin joku viikko sitten sanoneen eräälle tunnetulle ruotsalaiselle, joka oli häneltä kysynyt, miksi Saksa oli laskenut Venäjän hyökkäämään Suomen kimppuun, että hän, Hitler, ei silloin ollut voinut tehdä muuta, kun hänellä ei ollut mitään tietoa siitä, kuinka mahtava Ranskan armeija ja kuinka voittamaton sen Maginot-linja olisivat olleet. Jos Venäjä olisi lykännyt sotansa kevääseen, niinkuin yleisesti luultiin, olisi asia ollut toisin, ja on nyt joka tapauksessa toisin.

Muilla tahoilla kuin mainitsemallani ei täällä olla yhtä vakuutettuja Jaappanin todellisesta puolueettomuudesta selkkauksen sattuessa Venäjän kanssa. Toiset sanovat, että kysymyksessä on tavallinen itämainen bluffi, toiset, ettei Venäjä missään tapauksessa puolueettomuuspaktiin luottaen voi viedä pois kuin kenties jonkun osan joukoistansa Itä-Aasiassa, josta syystä paktin merkitys Saksalle olisi mainitulta kannalta katsoen yhdentekevää, mutta voi merkitä jotakin sodassa Amerikkaa vastaan. Tästä huolimatta ei voida kieltää, kuten jo edellä viittasin, että viime päivinä on verrattain yleisesti voitu todeta jännityksen laukeamista Neuvostoliiton ja Saksan välillä. Korostetaan monilla tahoilla sitä, että Venäjä on ruvennut entistä auliimmin ja enemmän toimittamaan tavaroita, jopa entistä halvempiin hintoihinkin, ja että Saksalla sen vuoksi ei olisi mitään aihetta vallata alueita Venäjältä. Venäjä olisi sitoutunut eri sopimuksilla toimittamaan viljaa jopa Belgiaan ja Norjaankin. Eräät niistäkin, jotka innokkaimmin ja viime aikoihin asti puhuivat hyökkäyksestä Venäjälle ja sanoivat pelkäävänsä vain sitä, että Venäjä hyökkäyksen pelosta taipuisi saksalaisten vaatimuksiin Bakun ja Ukrainan öljylähteisiin nähden, puhuvat nyt toista kieltä, ja on tällainen puhe niin yleistä, että eräissä diplomaattipiireissä arvellaan sen nyttemmin merkitsevän hyökkäysaietta.

Ulkopolitiikka on nykyään täydellistä pokerinpelua.

Tilanteet vaihtuvat hetkestä toiseen, ja se, mikä tänään näyttää todennäköiseltä, ei sitä enää ehkä huomenna olekaan. Lisäksi tulee se, että vastapuolen kortteja koetetaan sokea niin paljon kuin siihen suinkin on mahdollisuuksia, ja

siinä tarkoituksessa levitetään yhtenä päivänä yhdenlaisia, toisena päivänä toisenlaisia tietoja. Se, mitä eilen puhuttiin suhteiden huonontumisesta ja tänään suhteiden parantumisesta Saksan ja Neuvostoliiton välillä, voi yhtä hyvin olla sumun heittämistä vastustajain silmille kuin tottakin. Eräissä aikaisemmassa raportissani mainitut Saksan-Venäjän välisen sodan perspektiivit ovat edellä kosketelluista erilaisista tiedoista vallan riippumattomia, eivätkä nämä tiedot todista sitä eikä tätä siitä, mitä Hitler ja hänen ylimmät neuvonantajansa, sikälikuin hän heitä tahtoo kuulla, asiasta ajattelevat.

Lopuksi mainitsen Oshiman Jaappanin-Venäjän neutraliteettipaktista vielä sanoneen, että Venäjä ei sopimuksessa sitoutunut olemaan leveroimatta sotatarvikkeita Kiinaan, mutta että tosiasiallisesti tulee niin käymään, sekä että nämä leveranssit sodan puhkeamisen jälkeen Euroopassa ovat koko ajan olleet sangen vähäpätöisiä.

v. m. H. W. Mäkelä

W V

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C5

ASIA: _____

Berlinissä olevan lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri Kivimäki

26/6 1941

Salainen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
75/113 Val 41		
4/7-41	10	11
RYHMÄ	OSAISTO	ASIA
5	C5	

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ nro 2238/704/41

Berliini SSA 26 P:NÄ kesä KUUTA 19 41.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ nro _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoministeriö _____ LLE

ASIA: Raportti No.8.- Saksan-Venäjän sodan puhkeaminen.

Lähetystö oheistaa kunnioittaen raportin No.8, joka koskee Saksan ja Venäjän välisen sodan puhkeamista.

Ministeri: *v. h. Niinimäki*

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. ULKOASIAINMINISTERIÖ Salainen.

RAPORTTI n:o 8

Berliini ssa 26 p:nä kesä kuuta 1941. 75/113 Tal 41.

Asia: Saksan-Venäjän sodan puhkeaminen.

75/113 Tal 41		
5	OMASTO	ASA
	C5	

Sotavalmistelut Neuvostoliittoa vastaan hoidettiin Saksan taholta sillä taitavuudella, joka sen diplomaattiselle toiminnalle on viime vuosina ollut ominaista. Koko maailman annettiin olla siinä käsityksessä, että Saksan ja Neuvostoliiton välillä käytiin neuvotteluja erinäisistä uusista eduista (Ukrainan ja Bakun alueiden luovuttamisesta y.m.), jotka Venäjän piti luovuttaa Saksalle. Propagandaministeriö levitti tahallaan tietoa neuvotteluista. Kaikki täällä olevat ulkomaiset sanomalehtimiehet uskoivat siihen. Auswärtiges Amtissakin eräät virkamiehet antoivat ymmärtää, että neuvotteluihin oli ryhdytty; mainittiinpa neuvottelijain nimiäkin. Ainoastaan lähettiläs Schnurre, joka mainittiin neuvottelujen johtajaksi Saksan puolella, kiisti toukokuun alussa, kun olin hänen puheillaan, neuvottelujen olevan käynnissä, lausuen omasta puolestaan kuitenkin toivovansa, että neuvotteluteitse yritettäisiin päästä tuloksiin, koska se tie hänen mielestään oli parempi kuin sota, jonka aikana Neuvostoliitto voisi hävittää paljon taloudellisia arvoja.

Vielä sodan puhkeamisen edellisenä päivänä pitivät tällaiset ulkomaisten lehtien kirjeenvaihtajat voi sanoa yksimielisesti varmana, että sotaa ei syty. Monet heistä olivat tietävinään, että Neuvostoliittoon jo olisi lähetetty useita toimikuntia työskentele-

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

RAPORTTI n:o

..... ssa p:nä kuuta 19.....

Asia:

- 2 -

mään periaatteellisesti sovittujen päämäärien hyväksi ja että selkkauksen vaara siten olisi hävvennyt.

Kun lähettiläs Schnurre toukokuun 20 ja 23 päivien välisenä aikana kävi Helsingissä esittämässä yhteistoimintaa Neuvostoliittoa vastaan (huom! Auswärtiges Amtin kauppasopimusneuvottelija pantiin hoitamaan mitä tärkeintä poliittista tehtävää), lähdettiin siitä, että Neuvostoliitto saataisiin sovinnolla suostumaan Saksan vaatimuksiin, joihin myöskin kuului Suomen etujen vaarinottaminen ja että sotilaalliset valmistelutoimenpiteet olivat vain tukemassa näitä vaatimuksia. Kun 31. p:nä toukokuuta 1941 kävin valtiosihteeri Weizsäckerille esittämässä Suomen toivomukset maamme entisten rajojen palauttamisesta, aluekorvauksen saamisesta Itä-Karjalassa Neuvostoliitolle Karjalan kannakselta ehkä luovutettavan alueen tilalle sekä toivomukset erinäisistä taloudellisista eduista, edellytettiin, että nämä edut saavutettaisiin Saksan ja Venäjän välillä tehtävän sopimuksen kautta.

Vielä tehostaakseen yllämainittua käsitystä siitä, että sovinnollinen ratkaisu oli tulossa, ryhdyttiin monissa Berliinin ja Potsdamin ompelimoissa valmistamaan Venäjän lippuja korkean venäläisen vieraan (Stalinin arveltiin olevan tulossa solmimaan laajakantaisen sopimuksen) vastaanottamiseksi.

Kaikki tämä kuitenkin vain suurenmoista bluffia. Mitään neuvotteluja ei käyty, eikä ajateltukaan käytäviksi. Valtiosihteeri Weizsäcker kiisti 4/6 kategorisesti kaikki neuvottelut ja valtamarski Göring myönsi minulle 24/6 suoraan, että kaikki puheet neuvotteluista olivat tahallaan järjestettyä camouflagia lisäten, että

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

RAPORTTI n:o

ssa p:nä kuuta 19

Asia:

- 3 -

koko maailman täytyy huomata, että Saksa osaa käydä nykyaikaista sotaa, johon vihollisen harhaanjohtaminen kuuluu. Venäläiset lupuvat, että Saksa aikoi ennen hyökkäämistä esittää ultimatumina laajoista uusista myönnytyksistä ja että Neuvostoliitto alkaen niistä neuvotella tahtoi voittaa aikaa. Tämän ajanvoittamisen estääkseen Saksa hyökkäsi ilman uhkavaatimusta sillä Hitlerin puheesta ilmi käyvällä perusteella, että Venäjä oli petollisella seläntakaisella menettelyllään rikkonut 23/8 1939 tehdyn sopimuksen. Ettei venäläisillä todella liene ollut aavistusta hyökkäyksen alkamisesta, siihen viittaisi m.m. se, että Neuvostoliiton lähetystöneuvos Kobulov 21/6 kävi lähetystössämme tapaamassa omaa lähetystöneuvostamme Lundströmiä ja innokkaasti yhtyi kannattamaan ehdotusta, että he lähitulevaisuudessa istuisivat yhdessä Ruotsin lähetystöneuvoksen kanssa ja puhelisivat maailman asioista sekä että Venäjän sotilasasiamies Kenraali Tupikov samana päivänä oli tullut Oberkommandon Attashea-osaston päällikön Mellenthinin puheille ja pyytänyt tilaisuutta saada seuraavalla viikolla nähdä eräitä sotilasmuodostelmia, johon pyyntöön oli auliisti suostuttu!

Valtamarski Göringin ilmoituksen mukaan piti sodan alkaa jo 10/5, mutta hän oli sitä Führerille vastustanut ennenkuin Kreta oli valloitettu, koska englantilaiset muuten saattoivat laivastolaan ja lentokoneilla Kretasta käsin häiritä sotatoimia Rumaniasa ja Mustalla merellä. Kun Kreta oli vallattu, ilmoitti hän Führerille asian hänen puolestaan olevan kypsän.

Syyt sodan alkamiseen ovat olleet samat kuin ne, jotka eräessä aikaisemmassa vaiheessa ilmoitin. Göring vahvisti ne keskus-

JAKELUOHJE:

Jakeluohejemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasainministeriön tiedoituksiin.

RAPORTTI n:o

..... ssa p:nä kuuta 19.....

Asia:

- 4 -

telussaan, jossa hän erityisesti Suomea ajatellen lausui, että jos Saksa olisi odottanut vielä esim. vuoden, olisi asianlaita voinut käydä siten, että Saksa olisi ollut niin kiinni Englannissa, ettei se olisi voinut auttaa Suomea. Samassa yhteydessä hän mainitsi sen, mikä muualtakin viralliselta taholta on ilmoitettu, että Suomi voi nyt ottaessaan osaa taisteluun yhdessä Saksan kanssa toivoa sellaisia rajoja, joita se voi helpommin puolustaa ja joissa etnograafisillakin seikoilla on merkitystä. Se taktillinen näkökohta, että Suomi joutuu puolustus- eikä hyökkäyssotaan, on operatioita valmistellessa otettu huomioon. Ruotsin odotettu puolueettomuuskanta saattoi Göringin miltei raivoon. Hän toivoi kuitenkin, että Ruotsin armeija on oleva toista mieltä kuin poliitikot ja kommunistinen "bourgeoisie", sosialidemokraatit ja ettei ainakaan joukkojen läpikulkua Suomeen kiellätäisi. Jos Ruotsi jää kokonaan ulkopuolelle, saa se kantaa siitä vakavat seuraukset, kun Euroopan uudelleenjärjestely tulee kysymykseen.

Sodan alkamisen edellisenä iltana olin illallisilla, joihin otti osaa kenraali Thomas, urheilunylijohtaja v. Tschammer und Osten ja muita arvohenkilöitä. Silloin kerrottiin yleisesti, että sota puhkeaisi sinä yönä ja hyvästellessä toivotettiin onnea Suur-Suomelle, joihin onnentoivotuksiin joku vielä lisäsi: "Pietari pääkaupunkina". Klo 4.30 aamulla minut kutsuttiin Ribbentropin luokse, jossa ennen sitä oli käynyt Dekanosov, Oshima, Alfieri sekä Unkarin ja Rumanian lähettiläät. Audienssi oli kahdenkeskinen, ja siinä Ribbentrop piti pienen puheen, jossa hän valitteli sitä, että Saksa, kun sillä oli ollut vastassaan Ranskan armeija, minkä, yhtä vähän kuin Neuvostoliitonkaan armeijan voimasta sillä ei ollut tietoa, ei voinut auttaa

JAKELUOHJE:

.....

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
 Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
 Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
 Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o

..... ssa p:nä kuuta 19.....

Asia:

- 5 -

Suomea sen edellisessä taistelussa, vaikka Saksan kansan sydän olikin Suomen puolella. Nyt on asia toisin ja Suomi saa hyvityksen. Audienssi päättyi toivotukseen "hyvästä aseveljeydestä". Kello 6 kutsuttiin ulkomaalaisten lehtien kirjeenvaihtajat samaan paikkaan ja klo 7 Turkin, Slovakian, Bulgarian, Espanjan ja Ruotsin lähettiläät (mainitussa järjestyksessä). M.m. viimeksimainitulle selitettiin lyhyesti sodan syyt, mutta ei mainittu mitään muuta toivomusta Ruotsiin nähden kuin ettei alkanut sota tekisi Ruotsia ainakaan entistä epäsuotuisammaksi Saksaa kohtaan. Minulle Ribbentrop oli maininnut Schnurren olevan Ruotsissa koettamassa saada aikaan jotakin sopimusta Ruotsin kanssa, asia, minkä olin jo aikaisemmin kuullut Schnurrelta itseltään.

Berliinissä, 26 p. kesäkuuta 1941.

V. M. Reinimäki

JAKELUOHJE:

.....
.....
.....

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

W

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 5

ASIA:

Berlinissä olevan lähetystön raportti n:o 9.

Ministeriö Kivimäki

7/10 1941.

ULKOASIAINMIN

110/117 Pal. 2-41.

8/10-41	10	
KYHÄ	OSASTO	ASIA
5	C5	

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ nro 3683/1121/41.

Berliini SSA 7 P:NÄ loka KUUTA 19 41

VIITTAUS:

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY nro

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti

Lähetystö kunnioittaen oheistaa raportin

No.9 "Saksan politiikka valloitetuilla alueilla".

Ministeri: *V. M. Sivumäen*

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9

Berliini:ssä 7 p:nä loka kuuta 1941

Asia: Saksan politiikka valloitetuilla alueilla

ULKOASIAINM
110/117 Sal. S. 41.
8/10-41

KYMA	OSASTO	OSA
5	C5	

Puolueettomien maiden taholla on vaikeata ymmärtää, että Saksa sodan aikana hallitsee kovakätisesti valloittamiaan maita ja alueita. Vielä vähemmän käsittävät voitettut kansat itse, että vapauksien rajoittaminen on voittajamaan sodankäynnin jatkamisen kannalta välttämätöntä. Edellisissä maissa katsotaan muka jo käyneen selville, että saksalaisilta puuttuu oikean imperiumpolitiikan vaisto, mikä Englannin valloituksille on ollut ominaista ja menestyksellistä. Jälkimmäiset taas pitävät luonnollisena saksalaisten toiminnan vaikeuttamista ilkitöillä, vakoilulla ja kaikilla käytettävissä olevilla passiivisen vastarinnan keinoilla.

Kysymys oikeasta politiikasta valloitetuilla alueilla on tietenkin ollut, vaikka varsinaisesta "siirtomaapolitiikasta" voidaan puhua vasta rauhan tultua, moneen kertaan Saksan viranomaisten pohdittavana. Keskusteluista heidän kanssaan saa sen käsityksen, että on vakavasti pyritty etsimään tietä, joka, samalla kun se takaisi sotilaallisten saavutusten säilymisen, antaisi voitetuille kansoille valtaa itse hoitaa sisäisiä asioitaan. Pettymykset ovat kuitenkin olleet, kuten tunnettua, suuret. Hollannissa ja Belgiassa heilutetaan

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

englantilaisille pommikoneille nenäliinoja, ja salaiset radio-
asemat ilmoittavat viholliselle kulloinkin sopivia pommitus-
kohteita. Quisling kohtaa Norjassa odottamattoman lujaa
vastustusta. Senkin johdosta, että Ruotsin yleinen mielipide
kannanotoissaan Saksaa vastaan aina vetoo "maanpetturin"
Quislingin toimintaan, jonka poistaminen asemistaan muka hel-
pottaisi Pohjolan ja Saksan välisiä suhteita, on Quisling-
kysymystä moneen kertaan harkittu. Paitsi sitä, että Quis-
ling on Hitlerin henkilökohtainen luottamusmies, ovat kiel-
teiseen tulokseen vaikuttaneet kokemukset Tanskasta, jossa
vihamielisyys Saksaa kohtaan, vaikka se ei lienekään puh-
jennut väkivaltaisuuksiin, on suuri siitä huolimatta, että
Tanskan sisäisiin oloihin on koskettu hellävaroen. Viimeksi
ovat Böömin-Määrin tapaukset, joihin, samoin kuin vastaaviin
tapauksiin esim. Belgiassa, Hollannissa ja Puolassa, tosin
ovat osaksi vaikuttaneet saksalaisen siviilihallinnon kenties
tarpeettoman kovakouraiset toimenpiteet - Wehrmachtin ja
SS-joukkojen erilaisesta suhtautumisesta väestöön kuulee aina
puhuttavan - antaneet yltyä niille, jotka sodan aikana
pitävät lujan käden politiikkaa ainoana mahdollisena.

Mainitut pettynykset lienevät syynä siihen,
että esim. Ukrainan itsenäisyydestä puhutaan niin vähän.
Ukrainalaisista nationalisteista Berliinissä radikaalisin,
Vandera - puolalaisten aikoinaan kuritushuoneeseen tuomitsema
itsenäisyysmies - haaveilee Ukrainan vapauttamista jo sodan
aikana saksalaisistakin, eikä hänen häntään senvuoksi kuulla.
Maltillisemmän eversti Melnykin kanssa on neuvoteltu propa-
gandalehtisistä, joita saksalaiset sotavoimat ovat levittäneet
Ukrainaan siviiliväestön keskuuteen. Skoropadski on vallan
syrjässä. Mielialasta Ukrainassa on erilaisia tietoja. Toisten

mukaan ukrainalaiset on onnistuttu täysin bolshevisoimaan, toisten mielestä Länsi-Ukraina olisi säilynyt puhtaana, Itä-Ukraina saastunut pahimmin. Viralliselta taholta sanotaan, että on väärin lukea kommunisteiksi Itä-Ukrainan sanoissaan ja teoissaan suuria individualisteja. Joka tapauksessa ovat olot Ukrainassa 20:ssä vuodessa niin paljon muuttuneet, ettei luulla emigranttien niitä enää tuntevan eikä uskota heillä olevan muuta halua kuin päästä ministereiksi, vaikka he enintään kelpaavat tulkeiksi. Ukraina tulee valtakunnankomissaari Kochin - Itä-Preussin nykyinen Gauleiter - alaiseksi, joka lähiaikoina muuttaa Kiovaan. Kun alempi virkamiehistö on ollut venäläisiä, jotka ovat paenneet maasta, on osa ukrainalaisista sotavangeista päästetty vapaiksi ja heidät aiotaan ottaa mukaan jälleenrakennustyöhön. Muuta osuutta ei ukrainalaisille toistaiseksi myönnetä, mutta aina korostetaan sitä, että nyt on kysymys sodanaikaisesta hallinnon järjestämisestä.

Baltian maat ovat yhdessä Valko-Venäjän kanssa saman valtakunnankomissaarin, Lohsen, alaisina. Hänen vai Tallinnassa syntyneen Reichsminister für die besetzten Gebiete im Osten Rosenbergin ansiotako on, että Viro on saanut konsultatiivisen maaneuvoston, etunensä Meen (?). Ulkoministeriössä ei pidetä mahdollisena, että Viroon tulee jokin ministeriökin. Mahdollisesti on tähän Viron suosimiseen vaikuttamassa sekin, että täällä katsotaan Viron olevan korkeammalla sivistystasolla kuin muiden Baltian maiden.

Kuva Saksan "siirtomaapoliittisista" tavoitteista ei ole täydellinen, jos jättäisin mainitsematta, että jyrkkien puoluemiesten piireissä puhutaan Baltian maidenkin täy-

dellisestä saksalaistamisesta sekä puolalaisten, tšekkien ja juutalaisten siirtämisestä Siperiaan. Virallisella taholla en ole kuullut tällaisia mielipiteitä esitettävän. Sen sijaan näyttää, ja se käy ilmi edelläesitetystäkin, ainakin toistaiseksi luovutun sodan alkupäivinä paljon puhutusta Venäjän jaoittelusta pikkuvaltioihin. Päämääränä tuntuisi olevan Venäjän täydellinen murskaaminen ja hallitseminen komissaarien kautta eri kansallisuuksille myönnettävine siivestyksellisine ja taloudellisine autonomioineen.

Venäläisten emigranttien mielialoista mainittakoon lopuksi tässä yhteydessä, että he haluaisivat kyllä bolshevismiin, vaan ei Venäjän kukistumista, ja ovat esittäneet toivomuksen, että Pietarista tehtäisiin uuden Venäjän pääkaupunki.

Ministeri: *V. M. Mäkinen*

V W — V

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5

ASIA:

Berlinissä olevan lähetystön rap. n:o 10.

Ministeri Rönkä.

29/10-41

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ nro 4071/1244/41

ULKOASIAINMI...
114 118 loka. 41
24/10-41
5 05

Berliini SSA 29 P: NÄ loka KUUTA 19 41.

VIITTAUS:N

P: NÄ KUUTA 19 P: ITTY nro.....

VIITTAUS: D. U. M. / 19.....

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti

Lähetystö kannoittaen oheistaa raportin
No.10 "Yksityiskohtia keskusteluista Hitlerin ja
Molotovin välillä Suomea koskevista kysymyksistä
marraskuussa 1940".

Ministeri: J. M. Winmälä

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 10

Berliini:ssä 29 p:nä loka kuuta 1941

Salainen.

114 118 la. 41

8/10-41

Asia: Yksityiskohtia keskusteluista Hitlerin ja Molotovin välillä Suomea koskevista kysymyksistä marraskuussa 1940

OSASTO ASIA

5 CS

Lokakuun 29 päivänä 1941 kutsui valtiosihteeri v. Weizsäcker minut luokseen ja sanoi tahtovansa, kun Moskovan radio jatkuvasti kiistää, että Hitlerin ja Molotovin välisissä keskusteluissa viime vuoden marraskuussa olisi ollut puhetta Suomen asioista samoin kuin sama radio kiistää myöskin sen, että Romanian, Bulgarian ja Dardanellienkaan kysymyksiä olisi kosketeltu, luottamuksellisesti minulle selostaa yksityiskohtia mainituista keskusteluista, mikäli Suomea koskee. Hän oli ollut keskusteluissa mukana ja oli niissä tapahtuneitten muistiinpanojen nojalla laatinut muistion, josta hän uskoi minulle seuraavaa:

Heti ensimmäisessä neuvottelussa oli Molotov sanonut, että Suomen kysymys oli vielä ratkaisematta. Lausunnosta oli Saksan taholla kovin hämmästyttetty, kun luultiin, että Suomen ja Venäjän välit olivat tulleet järjestetyiksi Moskovan rauhan kautta. Toisessa keskustelussa oli Molotov seikkaperäisesti käsitellyt Suomen kysymystä ja väittänyt, että tämä kysymys kuuluu niihin, jotka sekoittavat ilmapiirin Saksan ja Venäjän välillä, joka ilmapiiri oli välttämättömästi puhdistettava. Jotta tämä saavutettaisiin, oli välttämätöntä, että saksalaiset joukot poistuvat Suomesta ja että Suomessa kaikki mielenosoitukset Venäjää vastaan loppuvat.

JAKELUOHJE:

.....
.....
.....

Jakeluohjelmalleja:

- Tavallinen.
- Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
- Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
- Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

B e r l i i n i S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 10

Berliini:ssä 29 p:nä loka kuuta 19 41

114 118
26/10-41
41

Asia: Yksityiskohtia keskusteluista Hitlerin ja Molotovin välillä Suomea koskevista kysymyksistä marraskuussa 1940

Lokakuun 29 päivänä 1941 kutsui valtiosihteeri v. Weizsäcker minut luokseen ja sanoi tahtovansa, kun Moskovan radio jatkuvasti kiistää, että Hitlerin ja Molotovin välisissä keskusteluissa viime vuoden marraskuussa olisi ollut puhetta Suomen asioista samoin kuin sama radio kiistää myöskin sen, että Rumanian, Bulgarian ja Dardanellienkaan kysymyksiä olisi kosketeltu, luottamuksellisesti minulle selostaa yksityiskohtia mainituista keskusteluista, mikäli Suomea koskee. Hän oli ollut keskusteluissa mukana ja oli niissä tapahtuneitten muistiinpanojen nojalla laatinut muistion, josta hän uskoi minulle seuraavaa:

Heti ensimmäisessä neuvottelussa oli Molotov sanonut, että Suomen kysymys oli vielä ratkaisematta. Lausunnosta oli Saksan taholla kovin hämmästyttävä, kun luultiin, että Suomen ja Venäjän välit olivat tulleet järjestetyiksi Moskovan rauhan kautta. Toisessa keskustelussa oli Molotov seikkaperäisesti käsitellyt Suomen kysymystä ja väittänyt, että tämä kysymys kuuluu niihin, jotka sekottavat ilmapiirin Saksan ja Venäjän välillä, joka ilmapiiri oli välttämättömästi puhdistettava. Jotta tämä saavutettaisiin, oli välttämätöntä, että saksalaiset joukot poistuvat Suomesta ja että Suomessa kaikki mielenosoitukset Venäjää vastaan loppuvat.

JAKELUOHJE:

.....
.....
.....

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Tällaisiin mielenosoituksiin oli Molotovin sanojen mukaan luet-
tava myöskin komissionit ja samoissa tarkoituksissa liikkuvat
yksityishenkilöt, jotka menevät Saksaan. Tähän oli Hitler vastan-
nut, että mitä mielenosoituksiin asianomaisessa maassa tulee,
niitä voidaan helposti järjestää eikä koskaan ole varmaa tietoa,
onko niitä ehkä vieras valtiokin järjestänyt. Molotov oli jatka-
nut, että Neuvostoliitto katsoo olevansa velvollinen lopullisesti
puhdistamaan ja saattamaan selväksi Suomen kysymyksen. Hitlerin
kysymykseen, mitä Molotov tällä tarkoitti, oli tämä vastannut,
että hän tarkoitti sitä, mitä oli tapahtunut Bessarabiassa ja
Baltian maissa. Kuten Saksan hallituksen deklaratiossa 22/6-1941
jo ilmoitettiin ja kuten Suomen hallitukselle viime talven aika-
na jo oli useasti mainittu, oli Hitler tähän sanonut Saksan toi-
vumuksen olevan, ettei uutta sotaa Suomessa synny eikä yleensä
mitään uutta selkkausta. Pohjoismaissa. Hitlerin nimenomaiseen
kysymykseen, aikoiko Neuvostoliitto ryhtyä sotaan Suomea vastaan,
oli Molotov vastannut välttellen ja sanonut vain, että kaikki me-
nisi Suomen ja Venäjän välillä loistavasti, jos Suomi vain luo-
pui kaksimielisestä asenteestaan Neuvostoliittoa vastaan, sekä
lopuksi itsepintaisesti ja monen kertaan vaatinut vapaita käsiä
Suomeen nähden. Hitler oli vastannut jyrkästi: "Nein" ja lisännyt
lopuksi, että uusi sota Suomen ja Venäjän välillä merkitsi vält-
tämättömästi määrättyjä seurauksia Saksan ja Venäjän välisissä
suhteissa. Suomen kysymystä ei oltu käsitelty muitten kysymysten
yhteydessä tai ohimennen, vaan erillään muista kysymyksistä.

Muistion luettuaan valtios sihteeri v. Weizsäcker muis-
tutti minulle, että hän oli pariin kolmeen kertaan viime talven
ja kevään kuluessa minulle sanonut, että Suomi voisi olla rau-
hassa Neuvostoliiton suhteen, mutta että hän valitettavasti olo-

suhteitten vuoksi ei ollut voinut sanoa enempää eikä luvata sitä nimenomaista tukea Venäjän taholta esim. nikkeliastian johdosta uhkaavaa hyökkäystä vastaan, jota minä velvollisuuteni mukaisesti olin häneltä useampaankin kertaan pyytänyt. Muistion sisällystä ei saa päästää julkisuuteen.

J. K. Himimäki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C5

ASIA:

Berlinissä olevan lähetystön rap. n:o 11.

Miisteri Kivimäki

- 13/11 1941.

Berliini

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

11

RAPORTTI n:o

Berliini

13

marras

41

ssa

p:nä

kuuta 19

Sodan rahoitus ja ostovoiman

Asia:

ohjelmien Saksassa

Kaksi vuotta kestäneen ja yhä vielä jatkuvan sodan rahoittamisen luonnonrikkauksista verrattain köyhässä Saksassa on yleisesti oletettu tuottavan suuria vaikeuksia ja esinnettu niiden johtavan Saksan häviöön. Johtavat saksalaiset finanssipolititit eivät sitä kuitenkaan myönnä. Niinkään on pidetty mittei selvänä, että sodan seurauksena on oleva rahan arvon huonontuminen ja tuotteiden kallistamisen johdosta kansan siinä heikkous. Mikäli koskee välittämättömiä elämän tarvikkeita, voi jokainen todeta, että näin ei ole käynyt, vaan että hintasalku toimii hyvin.

Sodan rahoittamiseen nähden korostetaan virallisella taholla yhä edelleen sitä useasti ennenkin mainittua seikkaa, että vero-
taksella ja valtion omilla tuloilla kerättään senottuun tarkoitukseen jotenkin yhtä paljon varoja kuin valtion velanotolla. Valtion verotulot, jotka v.1935 olivat 6,6 miljardia Saksan markkaa, ovat nousseet finanssivuonna 1938 (1.4.1938 - 31.3.1939) 17,7 miljardiin, v.1939 23,5 miljardiin, v.1940 27,2 miljardiin ja lasketaan tulevaksi vuonna nousevan 32 miljardiin markkaan. Kaikkien valtion tulojen (hallintatulot, kuntien este-avustukset y.m.s. mukaanluettuina) arvioidaan tulevaksi finanssivuonna kohoavan 45 miljardiin markkaan. Tulojen poisusinen johtaisi valtion alueen ja tuotantokyvyn liehän-

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tymisestä ja oletetaan niiden ensi finanssivuonna tehtävän jopa 50 miljardia markkaa. Tulosta käytetään kuluvana vuonna siviilitarkoituksiin pyöreän luvun 20 miljardia markkaa (v.1933 5,5 ja v.1939 17,8 miljardia), jolla tavoin n.25 miljardia sotamenoista peitetään valtion luonnollisilla tulolähteillä. Valtion velka on noussut viime heinäkuun loppuun mennessä 105 miljardiin sodan alussa olleesta 37,2 miljardista Saksan markasta. Velan väitettiin olevan huomattavasti pienemmän kuin esim. Englannin valtion velan eikä millään tavoin huolestuttavan. Valtionvelan keskimääräinen korko on 3,5 prosenttia, tähden vuositain alle 4 miljardin Saksan markan. Kansallistulo arvioidaan 100 miljardiksi markaksi ja on se yhä kohoamassa. Tällä perusteella katsotaan, että sodan finanssiointi ei Saksassa ole mikään ongelma. Toisin oli laita maailmansodassa, jolloin verotulot olivat paljon vähäisemmät kuin nyt ja kansallistulokin vain vajaa puolet nykyisestä. Valtion helppo finanssiasema on tehnyt mahdolliseksi eräiden verohelpotuksien myöntämisen m.m. ensiotyössä oleville aviopaisoille ja yksityisille liikkeenharjoittajille sekä palkkatulojen asteikkojen kaventamiseen.

Valtion finanssien kannalta eivät uudet rahataloudelliset toimenpiteet olisi tarpeen, mutta kylläkin liian ostovoiman "jähdyttämiseksi". Sotataloustuotannon kasvuessa ovat työntekijäin palkat nousseet, kun sen sijaan eräissä sodankäynnille vähemmän tärkeissä tuotteissa esiintyy ilmeistä niukkuutta. Elintarvikkeiden rajoitettu saanti ja niiden hintojen sulkua ja monet muut sodan välttämättömyydet ovat aikaansaaneet huomattavaa ostovoiman lisääntymistä. Sen johdosta ovat tosin säätöt pankkeissa ja muissa talletuslaitoksissa kasvaneet, mutta on ostovoima myöskin kohdistunut säännöstelystä vapaisiin tavarihin ja osakkeisiin, jotka

ovat kohonneet hinnoissa, matkusteluun, huvituksiin teattereissa, ravintoloissa j.n.e. Saadakseen ostovoimalle tarkoitukseenmukaisen käytön on ryhdytty toimenpiteisiin. Osakekursien alentamiseksi on osinkojen ylin määrä rajoitettu, valtio on myynyt pörssiissä sillä olevia osakkeita ja kun näistä keinoista ei ole näyttänyt olevan riittävä apua, suunnitellaan sodan aikana hankittujen osakkeiden ilmoittamisvelvollisuutta. Viimeisiä toimenpiteitä on verovapaiden eli "rautaisten" säästötilien avausinen palkannauttijoille ja liikeyritysten sijoitussäästämisten (Betriebsanlagungsbau) perustamisen mahdollisuudet. Palkannauttijoita kehoitetaan panemaan säästöön sodan jälkeistä aikaa varten se osa tuloistaan, mitä eivät voi tällä hetkellä tavaroiden puutteessa käyttää. Verovapauden vastikkeena on velvoitus olla nostamatta varoja tililtä ennenkuin yhden vuoden kuluttua sodan päättymisestä lukien. Liikeyritysten haltijoita taas neuvotaan lykkäämään kulutussijoituksensa (uuden irtaimiston hankkiminen ja korjauksien tekeminen y.m.) sodan jälkeiseen aikaan ja tallettamaan vastaavat varat valtion finanssilaitoksen sijoitussäästämisten tilille, jotka saamiset ovat verovapaista sikäli kuin niillä sodan jälkeen hankitaan "abnutzbare Anlagegüter des beweglichen Betriebsvermögens". Rautaiset säästötilit kasvavat säännöllistä korkoa, mutta sijoitussäästämiset ovat korottomia. Kumpikin sijoitusmuoto on täysin vapaaehtoinen; ei ole tarkoitettu turvautua säästämispakkoon kuten eräissä muissa maissa.

Ostovoiman rajoittamista tarkoittavat myöskin tupakalle, paloviinille ja kuhuviineille asetetut sotaliikemaksut. Näissä kolmessa nautintovineessa liiallinen ostovoima käykin erikoisesti ilmi. Savukkeiden kulutus esim. on noussut 33,6 miljardista markasta v.1933 74,8 miljardiin v.1940.

Kaikki edelläkosketellut toimenpiteet ovat pitäneet ja pitänevät Saksen julkisen talouden kunnossa, ainakin toistaiseksi. Miten valtion suuri velka tulevaisuudessa aiotaan maksaa, on kysymys, johon virallisella taholla, kuten mainittu, vastataan viittamalla tuotantokyvyn kasvamiseen, mutta joka tuskin on näin yksinkertainen. Mahdollisesti pyritään valtionvelan korkojen edelleen alentamiseen eikä sitä vaikutelmaa voi välttää, että "rentaisilla" tileillä tahdotaan vahvistaa valtion luotonottomahdollisuuksia. Verojen ankaruutta valitetaan sekä yksityisten, mutta erityisesti osakeyhtiöiden taholla, jotka voivat, vapasuohteiset avustukset lukuunottaen, joutua maksamaan veroina jopa 85% tuloistaan. Toiselta puolen useat liikkeenharjoittajat myöntävät, että liikeriskien vähentyminen suuresti tasoijaa verojen ankaruuden tuottaman rasitusta.

T.M. Kivimäki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5.

ASIA:

Berlinissä olevan Lähetystön raportti n:o 12.

Ministeri Niirväski.

1/12-41

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ nro 4493 / 1384/41
Berliini SSA 1 P:Ä joulukuuta 1941

VIITTAUS:

P:Ä

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
119/119 lae. 1941		
3/12-41	ASIA	LIIT.
ASIA	OSASTO	ASIA
5	CS	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti No.12.

Ministeri Wuorimaan muistiinpanot

Ministeri Wuorimaan minulle lähettämät muistiinpanot oleskelunsa ajalta Berliinissä 18-22 päivänä marraskuuta 1941 saan täten Ministeriölle kunnioittaen toimittaa.

Ministeri: *J. M. Vuorimäki*

119/119
Salainen.

3/12-4	OSASTO	ASIA
	5	CS

Muistiinpanoja.

Oliessani läpimatkalla Suomesta Budapestiin viivyin marraskuun 18 - 22 päivien välisenä aikana Berliinissä, jolloin tapasin eräitä tuttaviani. Näistä keskusteluista olen merkinnyt muistiin seuraavaa.

v. Grundherr 19 ja 20.XI.41.

Lausui tyydytyksensä suhteista Suomeen yleensä, mutta kysyi, mitä ministeri Tanner ajaa, sillä hänen varsinkin viimeiset Ruotsissa annetut haastattelunsa olivat sillä äärimmäisellä rajalla, ettei siitä enää millikään voi mennä pidemmälle. Huomautin, että tietenkin ministeri Tanner on täysin samalla linjalla kuin hallitus ja suhteisiin Saksaan nähden täysin selvällä kannalla.

Sanoi, jos ehdysvallat vielä jatkavat noottejaan ja ehdotuksiaan, Suomen nyt olisi aivan jyrkästi ja työkeästi vastattava, että Suomi itse tietää, missä sen turvallisuuden rajat ovat, eikä se asia liikuta U.S.A:ta tippaakaan.

Kun kerroin keskusteluitani v. Weizsäckerin kanssa sanoin, miten epäedullisesti liikennesuhteissa raja Unkarille oli vedetty ja että saksalaisten olisi syytä tutkia Marsojoen linjaa asiaa harkitessaan.

Arvosteli Ruotsia ankarasti ja sanoi Suomen liittymisen antikominterniin synnyttävän siellä hermostusta, mutta että se vain on hyvä ja että Ruotsi tarvitsee vielä paljon lisää hermostumista.

Virosta ei pitäisi Suomen puhua Saksassa, se olisi Suomen kannalta suotuisampi. Virolaisia ei hänen tietojensa mukaan aiota siirtää kotipaikoiltaan pois.

v. Erdmannsdorff 19.XI.41.

Kertoi, että Unkarin ja Rumanian välit kovasti kiristyneet ja ettei tiedetä, mitä niiden parantamiseksi tehtävä. Saksa onnistunut vain aikaanseamaan lehtirauhan, ettei kirjoituksissa hyökätä toistensa kimppuun. Myös Slovakian ja Unkarin välit ovat kovasti huonontuneet, sillä Slovakiassa on ollut mielenosotuksia Unkaria vastaan ja maassa elävien unkarilaisten omaisuutta tuhottu. Lähettämät on kutsuttu pois toisensa maasta.

Woermann 20.XI.41.

Oli huolissaan Unkarin - Rumanian suhteista.

Sanoi minulla Berliinissä olleen raskaan ajan, mutta toivoi, että siitä huolimatta olin tuntenut myös A.A:ssa pohjalla vallitsevan sympatian meitä kohtaan. Näytin hänelle heimoalueitamme Venäjällä ja pyysi hän saada niistä kartan. Muisti minun jo pari vuotta sitten selittäneeni Suomen rajoja. Oli asiasta kiinnostunut.

v. Weizsäcker 20.XI.41.

Kutsui pyytämättäni luokseen, tiedusteli uutisia Suomesta, kerroin elintarvepuutteesta ja teollisuustuotannon pysähtymisestä - totaalisen mobilisation johdosta. Sanoi englantilaisten valittavan, että Yhdysvaltain konsulaattien tultua suljetuksi, säätiedotukset Saksasta ovat tulleet kovin huonoiksi. Oli huolissaan Unkarin - Rumanian suhteista, kysyi enkö tietäisi ehdottaa jotain ratkaisua. Huomautin, että Unkari vaatii pyhän rajan rajoja enkä voi neuvoa. Luuli-

sin kuitenkin, ettei kumpikaan Venäjän sodan kestäessä ryhdy keskinäiseen sotaan. v. Weizsäcker sanoi Saksan vaikuttaneen lehtirauhan syntymiseen. Saksalaisilla ei anneta yhtään lomaa rintamalta talven aikana, koska matkat liian pitkät.

Schickedanz 21.XI.41.

Sanoi lähtevänsä käsikynhaltijaksi Kaukasiaan, jonne aina halunnut. Suomalaiset ovat loistavasti taistelleet ja voittaneet Hitlerin sydämen niin, ettei enää paljon muita saksalaisten lisäksi olekaan. Suomalaiset ovat ensimmäiset, sitten tulee paljon tyhjää ja kaukana perässä tulevat muut. Moitti erittäin ankarasti Ruotsia, sanoi, jos edes pari divisioonaa symboliksi olisivat lähettäneet, voisi ymmärtää.

Rosenberg 21.XI.41.

Suuri työ edessä, joka vasta alkuasteella.

Ensi työ ministeriön organisointi.

Täsmällisempää suunnitelmaa ei sanonut vielä olevan.

Kerroin vaikeuksista Suomessa: elintarveniukkuudesta ja 16%:sen liikekannallapidon aiheuttamasta työvoiman puutteesta.

Näytin ministeri Kivimäen antamaa Suomen heimojen postikorttikarttaa sekä mainitsin, eikä olisi parempi saada slaavit pois Vienanmeren rannoilta ja siirtää suomalaiset heimot sinne. Rosenberg kysyi: haluaisiko Suomi asian tällaista järjestelyä. Huomautin, että puhun täysin yksityishenkilönä ja että tietäkseni joltain heimoasialta harrastavalta taholta Rosenbergille tullaan antamaan p.m.

asiassa, mutta etten tunne hallituksen kantaa. Luulisin tällaisen järjestelyn olevan Saksankin intressissä, kun tätä varsinaiset slaavit tulisivat työnnettyksi mahdollisimman kauas jättiläiseltä. Rosenberg huomasi, että Viro myös kartassa oli merkitty, mutta ei puuttanut asiaan sen enempää.

Puhuin lopuksi oleskeluvuosistani Berlinissä, lausuin iloni tapaamisesta ja Rosenberg valitti 1939-40 syntyneitä "intermezzoja", mikä ei ollut kenenkään saksalaisen sydämen tunteen mukainen.

A.W.

✓

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C5

ASIA: _____

Berlinissä olevan lähetystön rap. n:o 13. (jatj.)

Ministeri Kivimäki

2/12 1941.

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 13

Berliini ssa 2 p:nä Joulukuuta 1941

ULKOASIAINMINISTERIÖ
Salainen.
12/119
8/12-41

OSASTO	ASIA
--------	------

Asia: Ministeri Wittingin

Berliinin-vierailu

Niissä neuvotteluissa, joita täällä allekirjoittaneen kanssa käytiin Suomen liittymisestä antikomintern-paktiin, ei aluksi keskusteltu kysymyksestä, oliko Suomen ulkoministerin saavuttava henkilökohtaisesti allekirjoittamaan sopimusta. Vasta kun neuvotteluista Helsingissä kävi selville, että Suomen liittyminen näytti varmalta, mainittiin, paitsi sitä, että liittymiskutsu senjälkeen voitiin lähettää myös Tanskalle, olevan luonnollista, että kaikki paktiin osallistuvat valtiot ovat ulkoministereittensä kautta edustettuja. Romanian lähettämäs tiedusti jo verrattain varhaisessa vaiheessa, oliko ulkoministerimme saapuminen Berliiniin odotettavissa, jossa tapauksessa Romanian ulkoministeri, jonka "kiireellisten tehtäviensä" vuoksi olisi vaikea saapua, katsoo olevansa velvollinen ottamaan osaa allekirjoitustilaisuuteen.

Samoin kuin tieto Suomen liittymisestä mainittuun sopimukseen herätti tšekäläisissä virallisissa piireissä suurta iloa, otettiin ilmoitus ministeri Wittingin saapumisesta Berliiniin vastaan mielihyvin. Tempelhofin lentokentällä, jonne ministeri Wittingiä ja hänen seuraalaisiaan, ministeri Pakaslahtea ja Hakkarista ja maisteri Brotherusta sekä Saksan Helsingin-ministeriä v. Blücheriä tuova lentokone saapui 24/11-41 iltapäivällä, oli vastassa ulkoministeri

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

v. Ribbentrop, kaupungin komendantti kenraaliluutnantti v. Hase, ylipormestari Steeg sekä Auswärtiges Amtin korkeimpia virkamiehiä ja armeijan sekä puolueen johtavia miehiä samoin kuin kunnia-komppania ja sotilasscittokunta.

Lentokoneen saapumisista odoteltaessa oli minulla puolisen tuntia kestänyt keskustelu v. Ribbentropin kanssa. Sen pääsisältönä oli vakuutus, että Saksa on pitävä huolta siitä, että Suomi saa sellaiset rajat, että se voi "ainaisiksi ajoiksi" katsoa olevansa turvassa ja että tähän Hitlerin päätökseen ei ole vähiten vaikuttanut se ihmeteltävä taito ja urhoollisuus, jolla suomalaiset ovat käyneet taisteluja.

Lentoasemalta ministeri Witting seurueineen saatettiin hotelli Kaiserhoffiin, jossa hän nautti kaikkia vieraanvaraisuuden etuja (m.m. oli hänelle huoneestaan järjestetty välitön puhelin-yhteys sotilaslinjalla Helsinkiin.)

Ensimmäinen ilta kului yksityisneuvotteluissa allekirjoittaneen luona. Niissä ministeri Witting vahvisti seuraavana päivänä tapahtuvassa paktin allekirjoitustilaisuudessa esitettävän puheen ja liittymisilmoituksen seuraavansisältöiseksi:

"Herr Reichsaussenminister, Excellenzen!

Viele von den Ländern, die bei dieser Gelegenheit vertreten sind, sind Waffenbrüder in dem Kampfe gegen den Kommunismus. Das Land, welches zu vertreten ich die Ehre habe, hat ständig in Verteidigungsstellung gegen den Kommunismus sein müssen. Die ausserhalb unserer Grenzen geleitete kommunistische Zersetzungsarbeit ist auf die Vernichtung unserer nationalen Einigkeit, unserer Gesellschaftsordnung und unserer Selbständigkeit gerichtet gewesen. Gegen diese Gefahr haben alle Schichten des finnischen Volkes, nicht zum wenigsten die Arbeiterschaft

Finnlands, kämpfen müssen. Das finnische Volk ist vielleicht dasjenige gewesen, das als erstes die Schädlichkeit des Kommunismus verstanden hat. Wegen seiner Ueberzeugung und zur Sicherung seiner Existenz ist das finnische Volk gezwungen gewesen, gegen diese Gefahr mit Mitteln des Geistes tätig zu sein und auch die Herausforderung entgegenzunehmen, sich mit Waffengewalt gegen den Angriff des Kommunismus zu verteidigen.

Das finnische Volk hat im Lauf von Jahrhunderten durch harte Arbeit die Wildnis urbar gemacht. Dieses Erbe der Arbeit hat den Grund geschaffen, auf dem das finnische Volk steht und das es zielbewusst immer weiter entwickelt. Dieses Erbe der Jahrhunderte hat den Geist der Gemeinschaft und zugleich den individuellen Verantwortlichkeitswillen entstehen lassen. Alles dieses spiegelt sich auch in unserem Kriege wieder, sowohl als nationale Einigkeit, als auch in der individuellen Kriegsführung unserer Soldaten. Die Schule der harten Prüfungen, welche das finnische Volk im Laufe seiner Geschichte durchgemacht hat, hat einen Selbsterhaltungstrieb erzeugt, der sich immer dann geltend gemacht hat, wenn die teuersten Werte unseres Volkes bedroht worden sind, und den es bei der Verteidigung gegen fremde Zersetzungsbestrebungen nötig gehabt hat."

X "Herr Reichsaussenminister,

Im Namen der Finnischen Regierung habe ich die Ehre, Ew. Exzellenz folgendes mitzuteilen:

Nachdem die Regierung der Republik Finnland von der Regierung des Deutschen Reiches, der Königlich Italienischen Regierung und der Kaiserlich Japanischen Regierung eingeladen worden ist, dem Abkommen gegen die Kommunistische Internationale beizutreten, erkläre ich hiermit den Beitritt Finnlands zu diesem Abkommen, wie es durch das am 25. November 1941 in Berlin

unterzeichnete Protokoll zwischen den vorerwähnten Regierungen sowie ferner der Königlich Ungarischen Regierung, der Kaiserlichen Regierung von Mandschukuo und der Spanischen Regierung verlängert worden ist.

Ich benutze diesen Anlass, um Ihnen, Herr Reichsaussenminister, die Versicherung meiner ausgezeichnetsten Hochachtung zum Ausdruck zu bringen. ^{11/11}

Seuraavana päivänä klo 12 tapahtui paktin allekirjoitus uudessa valtakunnankanslian palatsissa, jonne kunkin maan edustajat saapuivat vuoronsa jälkeen autolla kunniakompanion ohitse sotilassoittokunnan sävelten kaikuessa. Allekirjoitustilaisuus oli muutenkin järjestetty hyvin juhlalliseksi. Siinä pidetyistä puheista ansaitsee Suomen kannalta huomiota Tanskan ulkoministeri Scaveniuksen puhe, jossa hän lähtien siitä, että Tanska Suomen talvisodan aikana avusti sitä mahdollisuutensa mukaan, liittymiseen nähden tavallaan vetäytyi Suomen selän taakse.

Allekirjoitustilaisuutta seurasi aamiainen hotelli Adlonissa ilman puheita ja sen päälle ulkoministeri v. Ribbentropin yksityinen vastaanotto kunkin maan ulkoministerille erikseen. Siinä ojennettiin ministeri Wittingille Saksan Kotkan ritarikunnan suurristi. Vastaanotossa ministeri Wittingillä oli tilaisuus Suomea ja etenkin sen elintarviketilannetta koskevien kysymysten esittämiseen.

Marraskuun 26 pnä oli klo 12 päivällä hotelli Kaiserhofissa ulkoministeri v. Ribbentropin suuri vastaanotto ja lounas, jossa hän piti maailman sanomalehdistössä paljon pohditun puheensa. Tšekäläisissä diplomaattipiireissä luonnehditaan puhe pyrkimykseksi valjastaa kaikki antikomintern-sopimukseen liittyneet kansat yhteiseen rintamaan, ei ainoastaan Neuvostoliittoa, vaan myöskin Englantia ja Amerikkaa vastaan.

Heinrich v. Ribbentrop oli kieltänyt ottamasta osaa neuvotteluihin.

Kello 17 otti valtakunnanmarsalkka Göring vastaan ulkovaltojen ulkoministerit. Sitä ennen olin Suomesta saanut sähkösanoman, jossa ilmoitettiin, että 1. päivästä joulukuuta ei voida lainkaan jakaa voita. Jätin sähkösanoman ministeri Wittingille, ja sovittiin, että hän Göringin kautta pyytää Saksaa uudelleen harkitsemaan Suomen pyyntöä saada Saksalta kiinteä lupaus 175.000 viljatonnin toimittamisesta, jotta karjalle voidaan syöttää kaikki kaura ja jotta rasvakypsyys ei siten kärjistyisi (Saksa oli viikkoa sitä ennen sitoutunut kiinteästi toimittamaan vain 75.000 tonnia viljaa luvaten enempiä toimittamista harkita ensi tammikuussa, kun kauppasopimuskysymykset tulevat uudelleen esille). Göring oli kädestä pitäen ja kunniasanallaan vakuuttanut, että Suomi on saava sen, mitä se tarvitsee, ja että viljakypsyys otetaan uudelleen harkittavaksi hetimiten pidettävässä konferenssissa, josta hän, Göring, samalla antoi määräykset luokseen sitä varten kutsumalleen virkamiehelle. Tällaisten kysymysten ratkaisu riippuu Göringistä sellaisissa tapauksissa, jolloin eivät ^{virastot} järjestöt katso voivansa johonkin esitykseen suostua. Sanotusta lupauksesta ilmoitettiin Helsingin ja alistettiin harkittavaksi, oliko näin ollen syytä ryhtyä voimannosten kokonaan poistamiseen. Keskusteluista Göringin kanssa mainittakoon vielä, että Göring ihmetteli, miksi Ruotsi pitää aseissa paljon joukkoja eikä käytä niitä tuotannon palveluksessa, jolloin se voisi tehokkaammin auttaa Suomea taloudellisesti.

Illalla oli luonani päivälliset, joihin oli saapunut ministeri Rosenberg, valtiosihtööri v. Weissäcker sekä muut huomattavimmat Auswärtiges Amtin virkamiehet ja kenraalit Thomas ja

Reinecke. v. Ribbentrop oli kieltäytynyt ottamasta osaa mihinkään iltakutsuihin ja useat toiset muh:n kuin Suomen järjestämiin päivällisiin.

Marraskuun 27 päivänä oli seppeleenlasku Tuntemattoman sotilaan haudalle. Kello 12 otti Hitler vastaan ministeri Wittingin. Saapuvilla olivat v. Ribbentrop, valtioministeri Meissner, v. Blücher ja allekirjoittanut. Tilaisuudessa Hitler esitti lähes tunnin kestäneen katsauksen vallitsevaan maailmanpoliittiseen tilanteeseen. Katsaus selostetaan seuraavassa raportissa.

Vastaanoton päätyttyä ulkoministeri Witting, jonka oli tärkeitten syitten vuoksi palattava Helsinkiin odottamatta kello 14 alkanutta Hitlerin järjestämää lounasta, lähti suoraan Tempelhofille. Sinne oli järjestetty samanlainen juhlallinen lähtösaatto kuin vastaanottokin oli ollut.

T.M. Kivimäki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C5

ASIA:

Berliinissä olevan lähetystön raportti n:o 14.

Ministeri Niinmäki.

3/12-41.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ nro

4535/1394/41

122 119 h.c. 41
8/12-41

Berliini SSA 3 P:Ä joulukuuta 19 41.

VIITTAUS: _____ N

P:Ä KUUTA 19 P:TTY nro

VIITTAUS: D. U. M. / 19

5	C5.
---	-----

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti.

Lähetystö oheistaa kunnioittaen raportin
No. 14, "Tavaranhankintasaamiset".

S. M. Rintmäki

Ministeri.

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 14

Berliini 3 p:nä joulukuuta 1941.

122 119 Val. 41

Asia: Tavaranhankintasaamiset.

8/12-41
5 C5

Täydennykseksi raportissa No 11 selostettuihin, ostovoiman ohjaamista keskeviin toimenpiteisiin Saksassa mainittakoon, että nyttemmin on säädetty asetus, jonka mukaan liikeyritykset voivat 10 päivään tammikuuta 1942 mennessä finanssivirastoon maksaa sodanjälkeisiä tavaraostoja varten rahamääriä, jotka muodostavat n.s. tavaranhankintasaamisia. Liikeyritysten haltijoilla on sodan jälkeisinä neljänä vuonna saamistensa suuruuden mukaan "das Recht auf eine steuerfreie Rücklage für Warenbeschaffung".

S. M. Minimäler

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

✓

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *5*

OSASTO: *C5*

ASIA:

Berlinissä olevan lähetystön rap. n:o 15. (jälj.)

Ministeri Riviiräki

4/12 1949.

Ha tied.

Berliini SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

ULKOASIAINMI... Salainen.

RAPORTTI n:o 15

Berliinissä 4 p:nä joulukuuta 1941

123/119 lae 41

9/12-41

NUMERO	OSASTO	ASIA

Asia: Saksan valtakunnan kanslerin
keskustelu ministeri Wittinain kanssa

Raportissani No.13 mainittu Hitlerin katsaus maailmanpolitiikan nykyiseen tilaan sisälsi lyhykäisittäin seuraavaa.

Saksa ei tahtonut sota, vaan joutui se siihen Englannin pakotuksesta. Hän, Hitler, oli pannut alulle sellaisen sosiaalisen uudistustyön Saksassa, ettei vastaavaa oltu milloinkaan ennen nähty. Tästä työstä tempasivat hänet irti Englanti ja Amerikka, joitten maiden juutalaiset eivät voi tyytyä siihen, että heidän Saksan valtakunnalle vahingolliseen toimintansa on estetty. Churchill, joka ei ole koskaan tehnyt mitään kansansa hyväksi, alkoi pelätä, että Saksa sisäisen uudistustyön kautta voimistuisi ja tulisi Englannin kilpailijaksi. Hän oli jo kauan valmistellut toimenpiteitä Saksan tuhoaksi ja haki vain sopivaa tilaisuutta hyökätäkseen sen kimppuun. Lopuksi olikin Saksan kannalta hyvä, että sota syttyi silloin, kuin se syttyi. Se esim., että Puola olisi suostunut Danzigin ja korridorikysymyksen järjestelyyn, ei olisi muuta kuin lykännyt maailmanhistoriallisen yhteentörmäyksen välttämättömyyttä sellaisena kuin se varsinkin jälkeen päin on ilmennyt. Neuvostoliitto oli koko olemassaolonsa ajan valmistellut maailman tai ainakin Euroopan valloittamista ja alistamista bolshevismin ikeeseen. Mitä se olisi tietänyt Euroopan kansoille, sen ovat vasta nyt sak-

JAKELUOHJE:

.....

.....

.....

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

salaiset sotilaat Venäjän oloihin tutustuttuaan omin silmin nähneet. Saksa ei valitettavasti v.1939 voinut ajatellakaan kahden rintaman muodostamista. Saksa ei olisi voinut Neuvostoliittoa vastaan lähettää enempää kuin 30 divisioonaa, kun sen oli Ranskan rintamalle toimitettava 120 divisioonaa. Siitä johtui, että Venäjän kanssa oli pakko tehdä sopimus, joka sitoi sen olemaan hyökkäämättä samalla kertaa kuin länsivallat.

Kansallissosialismi Saksassa samoin kuin fascismi Italiassa olivat syntyneet bolshevismiin hävittämiseksi, mutta ei ainoastaan bolshevismi, vaan Venäjä sellaisenaan on niin tuhottava, ettei se ainakaan 25 vuoteen voi edes ajatella sotatoimiin ryhtymistä Eurooppaa vastaan. Mikä järjestelmä Venäjällä syntyneekin, oli se sitten monarkistinen tai muu, aina on se pyrkivä Länsi-Euroopan valloittamiseen. Senvuoksi on rajat Venäjää vastaan saatava sellaisiksi, että Eurooppa voi rauhallisin mielin tehdä työtä sisäiseksi lujitukseksi. Ja taistelu tämän päämäärän saavuttamiseksi on Saksalle onnistuva. Nopeasta voitosta eivät saksalaisia ole pidättäneet Venäjän armeija ja aseet, vaan yksinomaan - lieju, joka ei aina ole oleva esteenä. Sanotaan, että Saksalta puuttuu lopullisen voiton saavuttamiseksi riittävästi autoja ja tankkeja - autot ja tankit hankitaan! Sanotaan, että Saksalla ei ole tarpeeksi auroja Ukrainan peltojen kyntämiseen - ne aurat hankitaan! Sanotaan, että Saksalta puuttuu miehiä hallitsemaan laajaa Venäjän valtakuntaa - ne miehet hankitaan! Venäjän kukistamiseksi on välttämätöntä, että Moskova ja Pietari hävitetään, eikä Saksalla ole mitään sitä vastaan, että venäläiset sen itse tekevät.

Kun Venäjä on voitettu, seuraa Englannin ja Amerikan häviö itsestään. Mitään maihinnousua Euroopan mantereelle ei voida ottaa vakavalta kannalta. Saksa olisi onnellinen, jos Englanti

sitä yrittäisi, jotta Saksa saisi lyödä Englannin. Sodan seurauksena bolshevismi tulee vallalle niin Englannissa kuin Amerikassakin. Nämä maat ovat jääneet siksi takapajulle ja niiltä puuttuu, varsinkin Amerikalta, kulttuuritradition, joille bolshevismiin vastustus voitaisiin perustaa. Eurooppa on sosiaaliselta rakenteeltaan osoittautunut niin lujaksi ja sillä on takanaan mainitut traditiot, niin että se on voinut kestää bolshevistiset kumouksyritykset, joita Euroopassa ei enää tarvitsekaan pelätä. Venäjän sodan päätyttyä rakennetaan Euroopan talous autarkiselle pohjalle, ja Eurooppa kykenee tulemaan omillaan toimeen ja pitämään puolensa toisten maanosien taloussotaa vastaan.

Mitä sotatoimiin tulee, jatkuvat taistelut Venäjän rintamalla entiseen tapaan. Sevastopolin valloitukseen ryhdytään lähiaikoihin, Venäjän Mustanmeren laivasto tuhotaan, niinkuin on jo tapahtunut Suomenlahdella. Saksa on lähettänyt vedenalaisia U-boatteja niillä seurauksilla, joita viime päivinä on nähty. Ennen pitkään ei Englannin laivastolla ole Välimerellä mitään tekemistä. Kreetasta on saatu hyvä tukikohta. Libyan taistelut näyttävät myöskin kehittyvän Saksan eduksi. Panssarivaunuja vastaan on Saksalla ase, joka tekee ne yhtä kelvottomiksi sodankäynnissä, kuin keskiajan lopussa ritarien varustukset tulivat kelvottomiksi. Jokaisella taisteluseuralla on oma rajoitettu aikansa. Vielä tätä nykyä ei ole aihetta ottaa uutta aietta käyttöön. Se tapahtuu kuitenkin luultavasti jo ensi vuonna. Saksa on onnistunut jokaisella muulla rintamalla, paitsi Suomessa. Keväeseen mennessä lähetetään Suomeen uusia joukkoja, niin että Venäjä tulee tälläkin rintamalla lopullisesti lyödyksi. Joukot, joita ei sitten enää Suomessa tarvita, lähetetään Norjaan.

Suomalaisten sotilaitten urhoollisuus, josta Hitler oli kuullut niin paljon puhuttavan, oli ihmeteltävää eikä suinkaan

selitettävissä yksin suomalaisille edullisen maaston avulla. Suomen ei tarvitse katua sitä, että se on ryhtynyt taisteluun. Suomen tulee saada sellaiset rajat, että se on ikuisiksi ajoiksi turvattu Venäjän hyökkäyksiltä. Tätä näkökohtaa Hitler terotti kahteen kertaan. Kuolan niemimaakin voi tulla Suomelle, mutta Suomen on Saksan kanssa sovittava sen rikkauksien hyväksikäytöstä. Saksalle ei Suomen huolestuttava taloudellinen tila ole tuntematon, ja Saksa tulee tekemään kaikkensa, mitä Suomen auttamiseksi on tehtävissä. Ministeri Wittingin selostettua toimenpiteitä, jotka olisivat tarpeellisia tässä suhteessa, Hitler huomautti, että Saksan täytyy auttaa Suomea, vaikka se tapahtuisi sen omalla kustannuksella. Se ei ole tuottava vaikeuksia, koska 90 milj. kansan ei tarvitse paljostakaan kieltäytyä voidakseen auttaa $3\frac{1}{2}$ milj. kansaa. Ainoa, jota Saksa pyytää, on, että sille välttämätön nikkelitarve tulee tyydytetyksi Suomesta, jolla on ainoa Euroopan nikkelikaivos. Tähän kysymykseen Hitler niinikään palasi kaksi kertaa.

Suomen taistelu ei ole ainoastaan taistelua sen omasta turvallisuudesta. Jollei Suomi taistelisi, olisivat Ruotsi ja Norja vaarassa. Valitettavasti ei Ruotsi sitä ymmärrä.

Puhe, josta jälkeen päin tehtyjen muistiinpanojen nojalla voi esittää vain hajanaisen kuvan, teki koruttomuudessaan voimakkaamman vaikutuksen kuin hänen useat julkiset puheensa. Siitä ilmeni voitonvarmuutta ja ehdotonta luottamusta siihen, että Euroopalle on koittava paremmat ajat kuin sillä koskaan on ollut.

T.M. Kivimäki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: CS

ASIA:

Berliinin olevan lähetyksen raportti n:o 16.

Ministeri Kiinnäki

16/12 1941.

Berliinin - lähetyksen v. n 1941
raporttien 11, 13 ja 15 alkuperäis-
kappaleet on ministeri Wittberg
pidettävä itselleen, sihteerin
ministeri Kallanmaan ilmevitsusen
mukaan 14/4 1943.

A.S.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

132 / 122 <i>Sal.</i> D. 10 41	
207/12 -Y/	OSASTO
RYHMÄ*	ASIA
5	C5

Berliini / SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ nro 4455/1479/41

Berliini ssa 17 p:nä joulukuuta 1941

VIITTAUS: N

P:nä KUUTA 19 PiTTY nro

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti

Lähetystö kunnioittaen oheistaa raportin
 No.16 "Saksan talvirintama Venäjällä ja ulkomainen propa-
 ganda".

Ministeri: *J. M. Nieminen*

B e r l i i n i S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 16

Berliini ssa 16 p:nä joulukuuta 1941

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
132/122 Jul B. 1941		
20/12-41	552	1000
KUTSUA	OSA-TO	
5	05	

Asia:

Saksan talvirintama Venäjällä

ja ulkomainen propaganda

Siitä seikasta, että Saksan armeija on Venäjällä asettunut talvisijoille, on länsivaltojen taholla ja myöskin puolueettomien maiden lehdistössä, niinkuin odotettavissa olikin, tehty suuri propagandanumero, joka sinä aikana, jolloin Saksa ei itärintamalla jatka hyökkäyksiänsä, epäilemättä on vaikuttava ihmisten mieliin; niin herkkiä ovat sekä suuret joukot että monet arvostelukykyisetkin henkilöt uskomaan väritettyjä uutisia ja uskottavilta näyttäviä, vaikka todellisuudessa ja tarkemmin ajateltuna perusteettomia väitteitä. Venäjän radio pauhaa suurista menestyksistä, joihin Englanti ja Amerikka taitavasti liittävät puheita rajattomista taloudellisista mahdollisuuksistaan ja vallatut maat käsityksiänsä Saksan miehitysviranomaisten epäonnistumisista. Puolueettomat kansat, joille vapautuminen Venäjän todella täyttää päätä uhanneesta vaarasta ei näytä merkitsevän paljoa sen rinnalla, ettei Saksa sodan aikana anna valloitetuille tai miehitetuille maille täysiä itsenäisen valtion oikeuksia, toivovat tämän vuoksi Saksan häviötä ja vanhastaan tunnetun säännön mukaan uskovat sitä, mitä toivovat. Saksalta odotetaan, että se joka päivä saavuttaa uusia suuria voittoja; vain silloin pääsee Saksan propaganda oikeuksiinsa. Muussa tapauksessa kiinnitetään päähuomio Saksan vihollisten propagandaan. Niin

JAKELUOHJE:

.....
.....
.....

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

onkin viime päivinä voitu todeta esim. Ruotsin ja Sveitsin lehdistössä, että Neuvostoliiton propaganda asetetaan etusijalle.

Maallikon on tietenkin varovaisuudella puhuttava Saksan sotilaallisesta asemasta, vaan jätettävä suunvuoro siinä sotilaspiireille. Näiden lausuntojen mukaan ei Saksan sotilastilanteessa Venäjällä ole tapahtunut mitään, joka antaisi aihetta Neuvostoliiton voiton toiveisiin. Avoimesti myönnetään tosin, että Venäjän sotaretki ei johtanut lopulliseen tulokseen niin nopeasti kuin monet aluksi luulivat. Venäjän varustautuminen oli saavuttanut laajuuden, jota sotilasvakoilu ei ollut kyennyt saamaan selville; varustukset olivat laadultaankin parempia kuin oli oletettu. Arvellaan, että Venäjä Puolan sotaretkellä ja Suomen talvisodan aikana sekä vallatessaan Baltian maat tahallaan demonstroi huonosti puetuilla ja varustetuilla joukoilla. Odottamatonta oli niinikään, että venäläinen sotilas omalla maaperällään taisteli sitkeämmin kuin mitä Suomen talvisodan nojalla osattiin päätellä. Venäläiset tappelevat henkensä puolesta kuin eläimet eivätkä anna taudu, kuten esim. ranskalaiset tekivät, ja yleensä sivistyneet kansat tekevät toivottomassa tilassa. Yllätyksiä on myöskin tuottanut Venäjän rautatieverkosto, jonka kykenemättömyydestä nykyiseen sotaan verrattuna vähäpätöisen Suomen talvisodan johdosta yleisesti puhuttiin; venäläiset junat kulkevat aikataulumääräyksistä ja muista varokeinoista välittämättä pari kolmekymmentäkin perättäin, ja vaurioita, suuriakin sattuu, mutta saavutukset ovat vielä suurempia. Ja lopuksi politiikkojen sekä eräiden sotilasviranomaisten taholla luultiin nopeiden sotaliikkeiden aikaansaavan Venäjällä valtiollisen romahduksen, jota ei ainakaan vielä ole tapahtunut.

Mutta samalla kuin kaikki edelläsanoitu myönnetään, huomautetaan Saksan sotilaspiirien taholla, ettei yleisesikunta, kuten asiantuntemattomat, milloinkaan kuvitellut 6 à 8 viikon sotilaalista ratkaisua, mikä jo huoltoyhteyksien pitenemisen johdosta Venäjän lakeuksilla olisi ollut mahdotonta. Toisaalta, kun operatiot ensimmäisten salamahyökkäyksien jälkeen huollon vaikeutensa hiljenivät, tapahtui sotavoimien eteneminen kuitenkin täysin yleisesikunnan laskelmien mukaisesti. Ne, jotka uskovat ja luottavat vihollisen propagandaan, jättävät ottamatta lukuun, mitä Saksan, vihollista monin verroin etevämpi sodan johto ja varusteiden korkea taso ovat muutamien kuukausien kuluessa edellämaituista yllätyksistä ja suurista vaikeuksista huolimatta saaneet aikaan. Ei voida osoittaa maailman sotahistoriasta sotaretkää, jolla puolesta vuodessa olisi kahden vuosikymmenen aikana rakennetun linnoitusketjun ja määrättömien varustuksien takaa valloitettu niin valtava alue kuin se mikä Saksan käsiin on Venäjältä joutunut, tai tuhottu niin paljon vihollisen joukkoja ja varusteita, kuin on tapahtunut (1 päivään joulukuuta mennessä otettu yli 3,8 milj. vankia, hävitetty tai saatu saaliiksi yli 21.000 panssarivaunua, 32.500 tykkiä, 17.300 lentokonetta j.n.e.) Ei ole mitään aihetta olettaa, etteikö Saksan sotavoimien menestys keväällä, jolloin eteneminen jälleen voi jatkua, olisi samantyyppistä. Ainoana syynä siihen, ettei kuluvaan syksyyn aikana saavutettu päämääräksi asetettua AA- (=Archangelsk-Astrakan) linjaa, oli, ei venäläisten vastustus, vaan - lieju. Sotaretki olisi pitänyt aloittaa kahta kuukautta aikaisemmin, mutta sen tiellä olivat Balkanin tapahtumat. Ja tästäkin riippumatta, - jos lokakuun alussa, jolloin Vjasman-Brjanskin rynnistys alkoi, ilmat olisivat

pysyneet kuivina edelleen 14 päivää, esim. Pietarin ja Moskovan kukistuminen olisi ollut varma. Tarvitsee vain nähdä Saksan sota-voimien elokuvaviikkokautsaus havaitakseen, minkä voittamattoman esteen pohjattomat tiet todella asettivat etenemiselle, joka sitten talven johdosta lopullisesti pysähtyi kevääseen asti.

Talvisijoihin asettuminen on tehnyt välttämättömäksi taistelulinjojen oikaisemisen niin, että niitä voidaan helposti puolustaa venäläisten hyökkäyksiä vastaan, joissa ne hyödyttömästi uhraavat ihmishenkiä ja varustuksia. Siitä syystä on panssarijoukot, jotka kiilloina olivat tunkeutuneet venäläisten rintamiin ja joiden saavuttamien asemien ylläpitämiseksi ei jalkaväki vielä ollut ehtinyt perille, vedetty takaisin. Myöskin Tihvinästä ja Rostovista on luovuttu, kun siellä oli liian vähän joukkoja talvipuolustukseen; kuitenkin on edellisellä suunnalla varmistuttu Pietarin rautatieyhteyden katkenneena pysymisestä. "Defensiivinen" talvehtiminen linjoilla, joilla vihollinen voisi aikaansaada todellista vahinkoa, olisi strategisesti epäviisasta, niin hyvää propagandamateriaalia kuin perääntyminen voi tarjotakin. Hyvin valittuja talvilinjoja vastaan tehdyillä paikallisilla hyökkäyksillä tai jonkin kaupungin luovutuksella, joista Venäjän radio on tehnyt suuren numeron, ei ole oleellista merkitystä, yhtä vähän kuin linjoille jätettyjen, maahan jäätyneiden ja räjäytettyjen varustusten valtaamisellakaan, jolla maailman radioita paraikaa myöskin ruokitaan.

Sodan tulos riippuu kokonaan muista kuin mainituista seikoista, niin hermoille käypää kuin pysähdys sotatoimissa onkin. Jos saksalaiset kykenevät keväällä aloittamaan samoin edellytyksin kuin viime keväänä, on Venäjän lopullista lyömistä pidettävä varmana, - ja sotilaspiirit väittävät näiden edellytyksien olevan olemassa. Joukkojen henki on järkähtämätön ja hyvä, ravitsemis-

tila samoin, varustusteollisuus voi mainittuun aikaan mennessä täyttää varustuksiin syntyneet aukot. Venäläisten varusteet ovat jo osoittaneet ehtymistä, ja mitä Englannin ja Amerikan lähetettäviinvarustuksiin tulee, eivät saksalaiset ota niitä vakavasti, vaan sanovat päinvastoin olevan hyvä, että niitä toimitetaan Venäjän rintamille tuhottaviksi, mikäli niitä Kaukoidässä syntyneen sodan johdosta voidaan Venäjälle lähettääkään. Vielä huomautetaan, että kun Venäjä ei kyennyt puolustautumaan varustetuilla linjoilla, kuinka se pystyisi siihen siinä "grosser Leerraum"issa, jota valloittamaton Venäjä puuttuvine rautateineen, elintarvikkeineen ja suuresti supistuneine varustusteollisuusineen on. Niinikään, että maailmansodassa Venäjällä käytiin vuosikausia asemasotaa tunnetuin hyvin tuloksin. Ja lopuksi, ei ole vähintäkään epäilystä siitä, että Jaappani hyökkää myös Venäjän kimppuun.

Näiden sotilaspiirien käsityksiin on lisättävä, että sisärintamalla ei ole suurempia muutoksia tapahtunut. Mieliala ei koko aikana ole ollut sotaan erityisen innostunut muuta kuin nuoremman puoluepolven keskuudessa. Sota Venäjää vastaan tunnustetaan välttämättömäksi, mutta yhä uusien rintamien syntyminen tietysti epäilyttää ja panee monen kysymään, kuinka kauan sota kestää ja kuinka se lopuksi Saksalle päättyy, vaikka Venäjä lyödäänkin. Ne, jotka muistavat v.1916 vallinneen mielialan, kertovat kuitenkin eron olevan yhtä suuren kuin yöllä ja päivällä, ja siitä huolimatta sisäinen rintama kesti silloinkin vielä kaksi vuotta, rauteten lopuksi paitsi kurjaan elintarviketilanteeseen, sotaa vastaan käyneeseen julkiseen opinioon, jollaisen syntymistä ei nykyisessä Saksassa voida ajatella. Kansa saa säännöllisesti korttiannoksensa [henkisen työn tekijä leipää päivässä 320 gr.(Suomessa 200 gr.), rasvaa 45 gr. (Suomessa en-

nen 20 gr., joulukuussa 5 gr.), lihaa viikossa 400 gr. (Suomes-
sa 12 Smk:lla kk.), sokeria 340 gr. viikossa (Suomessa 1 kg.kk.)
ja muita tuotteita, ryynejä, makaroonia, herneitä (ei säännöl-
lisesti), y.m. 275 gr. päivässä], mutta muista tavaroista alkaa
myönnettävästi puute päivä päivältä käydä yhä tuntuvammaksi.
Puotien hyllyt rupeavat ammottamaan tyhjinä, uusia kirjoja on
vaikea saada, riippuen tosin siitäkin, että armeija vaatii niin
paljon lukemista. Jaappanin yhtyminen sotaan synnytti helpotuk-
sen mielialassa, joka oli hiukan jännittynyt, kun odotettua
Englannin perusteellista lyömistä Libyan rintamalta ei kuulunut.
Ollaan sitä mieltä, että Ameriikan apu Englannillekin, Venäjältä
puhumattakaan, on Jaappanin sodan johdosta pitkäksi ajaksi jää-
vä tulematta.

Kaiken kaikkiaan on sanottava, että ulkomaiselta pro-
pagandalta Saksan talvirintaman johdosta Venäjällä puuttuu
ainakin tällä hetkellä todellisia perusteita.

V. M. Piisimäki